

ROSA-integrale persoonsgerichte aanpak: Ervaren effecten en opbrengsten

Onderzoek naar de ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-integrale persoonsgerichte aanpak vanuit het perspectief van zorg- en hulpinstanties, jonge vrouwen en naaste van jonge vrouwen

Jildou van der Ploeg | Jeran Bernabela

'Ik werd op jonge leeftijd uit huisgeplaatst, vanwege privéproblemen met mijn ouders en toen woonde ik op een paar locaties en daar ging het niet goed. ROSA was toen al betrokken, maar het was een beetje op de achtergrond en na mijn 18e was zij meer betrokken geraakt bij mij. ... Voor mijn 18e probeerde ROSA wel andere dingen op de achtergrond met [andere betrokken hulpinstantie] ook, maar ik weet niet zo goed wat. De andere organisatie die betrokken was, kon geen goede hulp bieden. ... Na mijn 18e heeft ROSA me geholpen met dingen, waar ik daadwerkelijk hulp bij nodig had. ... [andere betrokken hulpinstantie] had me echt in de steek gelaten: ik wist niet wat zorgverzekering was, ik wist niet wat studiefinanciering was, ik wist niet wat belastingaangifte was, dat wist ik niet, nooit geleerd. ... ROSA heeft me toen meegenomen en alles uitgelegd, meegegaan naar opleiding, heeft geholpen bij zoeken van woonplek, geholpen met therapie en after treatment van seksueel geweld, aangifte doen, motiveren om contact met ouders goed te krijgen en helpen bij lachgas verslaving.'

Met medewerking van:

Ahmed Hamdi
Youp Dusault
Frouke Sondejker

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Methodologie	6
2.1.	Document analyse	6
2.2.	Effecten Arena	6
2.3.	Interviews jonge vrouwen en naasten	7
2.4.	Analyse	8
3	De ROSA-IPGA en het alternatief	9
3.1.	Wat is de ROSA-IPGA?	9
3.2.	Wat zou er gebeuren zonder de ROSA-IPGA?	11
4	De ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA	13
4.1.	Inleiding	13
4.2.	Ervaren effecten op hoofdlijn	13
4.3.	Ervaren effecten op de jonge vrouwen	16
4.4.	Ervaren effecten op de zorg- en hulpinstanties	18
4.5.	Ervaren effecten jonge vrouwen en zorg- en hulpinstanties komen samen	19
4.6.	Ervaren hoofdeffecten	20
4.7.	Investeerders en incasseerders van de ROSA-IPGA	23
5	Conclusie en aanbevelingen	25
	Literatuurlijst	28
	Bijlage 1 - Persona	29

1 Inleiding

De ROSA-aanpak is een Amsterdamse aanpak vanuit het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AcVZ) voor jonge vrouwen in de leeftijd van 12 tot 27 jaar die te maken hebben gehad met (herhaald) seksueel geweld en waarbij sprake is van complexe casuïstiek. De ROSA-aanpak bestaat uit twee verschillende onderdelen:

1. De ROSA-stadsdelen aanpak
2. De ROSA-integrale persoonsgerichte aanpak

ROSA-stadsdelen aanpak

In de netwerkaanpak, die ook wel de ROSA-stadsdelenaanpak genoemd wordt, worden jonge vrouwen van 12 tot en met 24 jaar in kwetsbare posities in beeld gebracht. Dit doen de projectleiders van ROSA in de stadsdelen samen met de politie, jeugdbescherming en andere partners in de wijk. De netwerkaanpak heeft als doel om jonge vrouwen in kwetsbare posities zichtbaar te maken en zorgwekkende signalen in een vroeg stadium met elkaar te delen en er actie op te ondernemen. Als blijkt dat een jonge vrouw meervoudige en complexe problematiek heeft op het snijvlak van veiligheid en zorg, dan kan zij vanuit de netwerkaanpak doorstromen in de ROSA-integrale persoonsgerichte aanpak.

ROSA-integrale persoonsgerichte aanpak

Wanneer een jonge vrouw in de leeftijd van 12 tot 27 jaar te maken heeft met (herhaald) seksueel geweld en waarbij sprake is van complexe problematiek kan zij worden aangemeld bij de ROSA integrale persoonsgerichte aanpak (IPGA) en krijgt zij een regisseur toegewezen. De regisseur coördineert de inzet van betrokken zorg- en hulpinstanties. Samen met de jonge vrouw, de betrokken netwerkpartners en de regisseur wordt een integraal plan van aanpak gemaakt om haar een beter toekomstperspectief te bieden. Hierbij valt te denken aan het opstarten van hulpverlening, het vinden en aanbieden van passende zorg, het maken van afspraken met betrokken netwerkpartners over het (toekomstige) traject en het maken van veiligheidsafspraken, met als doel de bestaanszekerheid en de veiligheid rondom de jonge vrouw te vergroten en herhaald slachtofferchap en criminele gedragingen te voorkomen. De kracht van ROSA-IPGA ligt in de netwerkorganisatie die gespecialiseerd is in regievoering bij zeer complexe casuïstiek, waar veiligheid, zorg en het sociaal domein samenkomen. In hoofdstuk 3.1 wordt de ROSA-IPGA verder toegelicht. In het huidige onderzoek hebben we ons alleen gericht op ROSA-IPGA.

Aanleiding huidig onderzoek

Het Verwey-Jonker Instituut heeft in 2024 onderzoek gedaan naar de ROSA-IPGA^[1]. Destijds is onderzocht in welke mate de instroomcriteria en het beoordelingskader voor de integrale persoonsgerichte aanpak aansloten bij de praktijk en wat hierin verbeterd zou kunnen worden. Dit is onderzocht middels literatuuronderzoek, gesprekken met regisseurs, verwijzende professionals en een dossieranalyse. Op basis hiervan zijn aanbevelingen gedaan rondom het aanpassen van de instroomcriteria en het beoordelingskader:

1. Het alleen benutten van de statistische factoren voor besluit over instroom. De dynamische factoren kunnen ingevuld worden voor hoe ver mogelijk, maar worden niet meegenomen in het al dan niet besluiten tot instroom.
2. Het verlagen van het leeftijdscriterium. Het verlagen van het leeftijdscriterium vergt aanpassingen in het beoordelingskader naar een jongere doelgroep. Er werd aanbevolen om het woonplaatscriterium te handhaven.
3. Het proces van aanmelding en beoordeling onder de aandacht brengen bij verwijzers en zorgaanbieders, omdat zij onvoldoende op de hoogte waren van het proces van aanmelding en de informatie die ROSA-regisseurs nodig hebben om een besluit te nemen over instroom.

Naar aanleiding van dit onderzoek is het beoordelingskader aangepast en het leeftijdscriterium verruimd. Het beoordelingskader bestaat uit de statische factoren, waarbij er een beoordelingskader voor 18 min en 18 plus is. De dynamische factoren worden in een vroegtijdig stadium ingevuld, maar worden niet meegenomen in het besluit over al dan niet instromen van een jonge vrouw. Verder is het netwerk goed meegenomen in het gewijzigde beoordelingskader en de verruiming van het leeftijdscriterium naar een jongere doelgroep. Hierdoor zijn zij beter op de hoogte welke informatie nodig is ter beoordeling.

Naast onderzoek over instroomcriteria en het beoordelingskader was er vanuit AcVZ tevens de wens om een onderzoek uit te laten voeren met als doel meer inzicht te verkrijgen in wat er goed gaat, wat er beter kan en wat de ROSA-IPGA oplevert. Gedurende het onderzoek uit 2024 kwam ook vanuit partners en verwijzers veelal de vraag naar de ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA naar voren. Naar aanleiding van deze behoefte vanuit praktijk en beleid heeft het Verwey-Jonker Instituut onderzoek gedaan naar de ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA. Het huidige rapport beschrijft de methode en resultaten van dat onderzoek.

1 [ROSA-IPGA: instroomcriteria en toetsingskader - Verwey-Jonker Instituut](#)

Doel en vraagstelling van het onderzoek

Het doel van huidig onderzoek was om inzicht te krijgen in de ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA. We hebben in kaart gebracht hoe de aanpak door verschillende groepen wordt ervaren, welke veranderingen deze teweegbrengt en welke elementen als effecten worden geschouwd.

Het onderzoek richt zich op de volgende hoofdvraag:

Wat zijn de ervaren effecten en opbrengsten van de integrale persoonsgerichte aanpak ROSA op de betrokkenen?

Deze hoofdvraag bestaat uit een aantal deelonderzoeksvragen:

- Activiteiten – Welke activiteiten zijn er te onderscheiden binnen de ROSA-IPGA?
- Investeerders – Wie zijn de investeerders in deze activiteiten? Hoe investeren zij?
- Maatschappelijke effecten – Wat zijn de concrete resultaten van de activiteiten?
- Incasseerders – Wie zijn de incasseerders van deze ervaren effecten, ofwel, wie profiteert bij de investeringen en activiteiten?
- Randvoorwaarden – Wat werkt bevorderend dan wel belemmerend in het bereiken van beoogde resultaten en wat is nodig om de gewenste effecten te bereiken?

Om deze vragen te beantwoorden is gebruikgemaakt van een combinatie van onderzoeksmethoden, waaronder een Effecten Arena en interviews. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksopzet nader toegelicht.

Belangrijk om te benadrukken: Dit onderzoek richt zich op het in beeld brengen van ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA. Deze inzichten zijn kwalitatief verzameld via sessies met uitvoerend professionals, managers en beleidsmakers en interviews met jonge vrouwen en een naaste. Het rapport presenteert een beredeneerde samenhang van deze input gebaseerd op gezamenlijke reflecties. De ervaren effecten en opbrengsten die in dit rapport zijn opgenomen, werden breed gedragen door deelnemers aan de sessies uit alle domeinen die aanwezig waren bij de Effecten Arena. Ervaren effecten die slechts door één persoon zijn genoemd en niet door anderen werden bevestigd, zijn niet opgenomen.

De analyse is gebaseerd op een relatief klein aantal interviews en twee Effecten Arena's. Dit betekent dat de bevindingen indicatief zijn en niet zonder meer generaliseerbaar zijn naar alle contexten waarin ROSA-IPGA wordt toegepast.

Dit onderzoek is nadrukkelijk geen effectonderzoek. De methode in dit onderzoek leunt sterk op percepties en consensusvorming. Het biedt een rijk inzicht in mechanismen en samenhang, maar minder in kwantitatieve effectgrootte. De uitkomsten zijn kwalitatieve inschattingen van ervaren effecten, geen bewezen resultaten. Het is belangrijk om dit in het achterhoofd te houden bij het lezen van het rapport, zodat de resultaten worden geïnterpreteerd in de juiste context.

2 Methodologie

In dit hoofdstuk beschrijven we de methodologische aanpak van het onderzoek. Het onderzoek hebben we uitgevoerd middels een documentanalyse, Effecten Arena's en interviews met jonge vrouwen om een diepgaand inzicht te verkrijgen in de ervaren effecten en opbrengsten van ROSA-IPGA.

2.1. Document analyse

Voor de start van de Effecten Arena was het belangrijk om een goed beeld te hebben van de interventie of aanpak. Door eerder onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut naar de ROSA-IPGA rondom instroomcriteria en het beoordelingskader was er al veel kennis. Desondanks is nagegaan of er nog nieuwe documenten waren, met name over de verwachte effecten. Er is gestart met een documentanalyse, waarbij beleidsstukken en evaluatierapporten zijn bestudeerd. Hiermee is een basis gelegd voor de Effecten Arena en is gezorgd dat de gesprekken goed onderbouwd waren.

2.2. Effecten Arena

Wat is een Effecten Arena?

Binnen dit onderzoek is een Effecten Arena uitgevoerd. De Effecten Arena is een analyse-instrument om op kwalitatieve wijze ervaren effecten (gevolgen) van een aanpak (interventie, programma, project of beleidswijziging) in beeld te brengen (Verwey-Jonker Instituut, z.d). Bij het gebruik van de Effecten Arena worden in een interactieve werksessie met betrokken partijen gezamenlijk de ervaren effecten van een aanpak geïnventariseerd. Hierbij wordt onder begeleiding en met elkaar beredeneerd welke veranderingen er optreden en hoe die doorwerken op verschillende partijen in de maatschappij.

In de sessie wordt besproken hoe de aanpak er uit ziet, welke concrete acties worden ondernomen, wie in deze aanpak investeert (tijd, geld, kennis, middelen etc.) en waar dit voor verschillende partijen in de maatschappij toe leidt (effecten). Ten slotte wordt gekeken welke partijen welke effecten ondervinden. Het instrument is uitgegroeid tot een standaard dialooginstrument voor het inzichtelijk maken van het maatschappelijk rendement van uiteenlopende aanpakken. De kracht zit onder meer in het aanzetten tot een inhoudelijke, gestructureerde dialoog tussen aanwezigen en het zakelijk omgaan met maatschappelijke effecten. Investeerders en incasseerders worden

hierbij actief benoemd. De Effecten Arena komt dan ook het meest tot zijn recht als de verschillende betrokken partijen en niet direct actief betrokken partijen deelnemen. Hierdoor wordt het geheel vanuit verschillende gezichtspunten bekeken waardoor tunnelvisie wordt voorkomen en er een gebalanceerd inzicht ontstaat. We spreken ook wel over een 360 graden analyse.

In de Effecten Arena worden achtereenvolgens de volgende onderdelen besproken:

- Probleemanalyse (reden voor aanpak).
- Wat zou er zijn gebeurd zonder deze aanpak (zou er dan sprake zijn van een ander programma, project, beleid)?
- Welke partijen zijn betrokken?
- Welke effecten/baten zijn te verwachten (zowel directe effecten van het project als indirecte effecten)?
- Welke partijen dragen de kosten, bij welke partijen vallen de baten en in welke mate?
- In hoeverre zijn deze effecten meetbaar en op welke manier?

Een Effecten Arena is niet bedoeld als een volledig effectonderzoek (met een voor- en nameting en controlegroep), maar als een kwalitatieve verkenning die richting geeft voor toekomstige evaluaties en verbeteringen. De Effecten Arena is een methode waarin je zowel proces-elementen als ervaren effecten kunt meenemen.

- Een Effecten Arena is iets anders dan een procesevaluatie. Een procesevaluatie richt zich op hoe een interventie wordt uitgevoerd en waarin bijvoorbeeld wordt onderzocht of de aanpak wordt uitgevoerd zoals beschreven. Met een Effecten Arena krijg je op tafel welke knelpunten of successen er zijn in de uitvoering of samenwerking, en hoe deelnemers en uitvoerders het uitvoeringsproces ervaren. Dit geeft inzicht in wat goed werkt en waar bijsturing nodig is.
- Een Effecten Arena is ook iets anders dan een effectevaluatie. Bij een effectevaluatie meet je het daadwerkelijke effect van een interventie op de doelgroep. Hierbij wordt onderzocht of de beoogde effecten daadwerkelijk zijn bereikt en in hoeverre deze toe te schrijven zijn aan de interventie. Dit kan door vóór en na de interventie gegevens te verzamelen en deze te vergelijken. In een Effecten Arena breng je diverse betrokkenen bij een interventie samen om te definiëren welke effecten een interventie zou moeten of kunnen hebben en of ze in de praktijk zien dat dit lukt of wat er in de weg staat. Dit helpt om inzicht te krijgen in de werkzame mechanismen en hoe de interventie ervaren wordt door de verschillende betrokkenen.

Uitvoering Effecten Arena

Voor het huidige onderzoek zijn twee Effecten Arena's georganiseerd. Elke sessie duurde 2,5 tot 3 uur. Tijdens de sessie maakten we gebruik van een A1 vel, waar we de opbrengst direct met elkaar op schreven. Dit vel werd tijdens de sessie als werkblad gebruikt. Het gesprek werd door twee onderzoekers geleid. De een richtte zich met name op het leiden van het gesprek, en de ander richtte zich op het notuleren. De sessies hadden een open insteek, zodat alle ervaren effecten en opbrengsten aan bod konden komen. In overleg met de opdrachtgever hebben we een lijst gemaakt met betrokken partners uit verschillende domeinen: zorg, veiligheid en sociaal. Op basis daarvan hebben we een verdeling gemaakt voor de twee sessies. Niet alle betrokken partners konden aanwezig zijn bij de sessies. Uiteindelijk waren de volgende organisaties aanwezig bij de sessies:

- Actiecentrum Veiligheid en Zorg
- Politie
- SAOA
- Qpido
- HVO-Querido
- Pinq
- Per Mens
- Jeugdbescherming
- GGD
- Woongroep OpAdem

De twee sessies hadden een enigszins vergelijkbare samenstelling. Dit maakte het mogelijk om te controleren of de verschillende groepen tot dezelfde of juist andere inzichten komen en maakt dat persoonlijke ervaringen worden overstegen.

Het is bij een Effecten Arena van belang dat er verschillende perspectieven aan tafel zitten. De aanwezigen bepalen de uitkomst van een sessie. Ze hebben allemaal elk hun eigen kijk en eigen belang bij een interventie. Voor een deel overlappen deze, voor een deel vullen ze elkaar aan, en voor een ander deel zullen ze misschien conflicteren met elkaar. Vooral de confrontatie van verwachtingen die niet (direct) met elkaar stroken, gaven uiteindelijk de nodige verdieping binnen het huidige onderzoek.

Hierboven is reeds op hoofdlijnen geschetst welke onderdelen normaliter aan bod komen tijdens de Effecten Arena. Binnen huidig onderzoek zijn dezelfde onderdelen aan bod gekomen tijdens de Effecten Arena. Deze onderdelen vormden het raamwerk voor het gesprek en zorgden ervoor dat alle relevante thema's systematisch aan bod kwamen. Om tot voldoende concretisering te komen tijdens het gesprek hebben we gebruik gemaakt van een fictieve persona. Als het gesprek tijdens de Effecten Arena te abstract bleef, gebruikten we de persona om het concreet te maken: wat zou dit betekenen in deze specifieke casus? Op basis van het eerdere onderzoek dat we uitgevoerd hebben naar de ROSA-IPGA hadden we goed zicht op wat voor casussen instromen bij de ROSA-IPGA. Op basis van deze kennis hebben we een persona gecreëerd met veelvoorkomende kenmerken van de doelgroep. Deze persona is te vinden in bijlage 1.

2.3. Interviews jonge vrouwen en naasten

Bij een Effecten Arena wordt er gesproken met betrokkenen van de ROSA-IPGA. Bij de ROSA-IPGA zijn de jonge vrouwen als recipiënt van de aanpak en hun naasten natuurlijk hele belangrijke betrokkenen. Gezien de kwetsbaarheid van de doelgroep leek het ons niet wenselijk dat zij direct aan tafel zaten. Om het perspectief van de jonge vrouwen wel mee te nemen, hebben we vier jonge vrouwen geïnterviewd die nu in een eindstadium van de aanpak zitten en in staat zijn te reflecteren op hun traject. De respondenten zijn geworven via de ROSA-regisseurs. Tijdens deze interviews zijn we ingegaan op hun ervaring. Wat ervaren zij als effecten en opbrengsten van de aanpak? Daarnaast zijn de uitkomsten van de Effecten Arena bij hen getoetst. Hiermee kregen we een genuanceerder beeld van de impact van de ROSA-IPGA en konden we beter vaststellen of de genoemde effecten ook daadwerkelijk zo ervaren worden door de jonge vrouwen zelf. De respondenten waren tussen de 19 en 22 jaar oud. Zij kregen een vergoeding van 25 euro aan Fashion bonnen voor deelname aan het interview.

We hebben aan elke vrouw gevraagd of er iemand is die dicht bij hen staat en heeft gevolgd hoe zij in de ROSA-IPGA terecht is gekomen en wat het voor haar heeft betekend en of we ook die persoon zouden mogen interviewen. We hebben één naaste geïnterviewd.

Tenslotte is er een aanvullend gesprek gevoerd met een ROSA-regisseur om bepaalde uitkomsten uit de Effecten Arena en interviews verder te concretiseren.

2.4. Analyse

Na afloop van de Effecten Arena-sessies en interviews met jonge vrouwen en naaste hebben we alle benoemde effecten en opbrengsten verzameld en geanalyseerd. Het doel was om inzichtelijk te maken hoe verschillende effecten met elkaar samenhangen en welke ketens van verandering zichtbaar worden. In plaats van een losse lijst met effecten, hebben we gezocht naar een logische ordening waarin duidelijk wordt welke effecten als eerste optreden en hoe deze doorwerken naar bredere, meer structurele resultaten. Hieronder beschrijven we de stappen.

Stap 1: Clustering van effecten

Alle benoemde effecten zijn eerst thematisch gegroepeerd. Hierbij hebben we gekeken naar overeenkomsten in inhoud en naar het niveau waarop het effect zich voordoet (jonge vrouw, zorg- en hulpinstanties en maatschappij).

Stap 2: Ordening in effecten

Vervolgens hebben we de effecten geordend op basis van hun onderlinge afhankelijkheid.

We hebben beredeneerd:

- Welke effecten zijn directe gevolgen van de ROSA-IPGA? (Eerste orde effecten)
- Welke effecten ontstaan indirect doordat eerdere effecten doorwerken? (Tweede en derde orde effecten)
- Welke effecten kunnen worden gezien als uiteindelijke hoofdeffecten?

Stap 3: Visualisatie in een figuur

Op basis van deze ordening hebben we een figuur ontwikkeld waarin de effecten in een keten zijn weergegeven: van eerste orde effecten (direct merkbaar) naar tweede en derde orde effecten (doorwerking) en uiteindelijk naar hoofdeffecten (zie figuur 1). Deze visualisatie maakt zichtbaar dat de ROSA-IPGA niet alleen losse effecten en opbrengsten heeft, maar dat er sprake is van een samenhangend mechanisme.

Stap 4: Toelichting en uitwerking figuur

Na het visualiseren van de effectenketen hebben we deze figuur verder toegelicht in het rapport. Hierbij worden ervaren effecten en opbrengsten per cluster en per orde beschreven: wat houdt het in, hoe komt het tot stand en welke mechanismen liggen eraan ten grondslag.

Belangrijk om te benadrukken is dat de bevindingen in dit rapport voornamelijk zijn gebaseerd op de Effecten Arena-sessies. Deze zijn aangevuld met interviews met jonge vrouwen en een naaste van een van de jonge vrouwen. Als bevindingen uit deze interviews komen, wordt dit expliciet benoemd. Daarbij geldt dat jonge vrouwen vooral zicht hebben op effecten die zij zelf ervaren, zoals verbeteringen in hun dagelijks leven en meer duidelijkheid binnen hun hulptraject. Zij hebben minder zicht op systeemniveau-effecten, zoals het zichtbaar worden van systeemfouten in de hulpverlening of verbeterde samenwerking tussen organisaties. Bevindingen hierover komen dus vooral voort uit de Effecten Arena's.

Daarnaast ligt de waarde van het analyseren van effecten niet in wie een opmerking maakt, maar in wat we eruit kunnen halen om de aanpak te verbeteren. Het gaat om het identificeren van patronen: welke elementen van de ROSA-IPGA werken goed, waar worden knelpunten ervaren en welke aanvullende acties kunnen het effect van de aanpak vergroten? Door deze inzichten systematisch te verzamelen en te bespreken in de Effecten Arena, ontstaat een leerproces dat verder gaat dan evaluatie: het is een kans om de aanpak dynamisch aan te passen. Zo benutten we niet alleen de huidige resultaten, maar kan aan de hand van deze resultaten ook verder gebouwd worden aan een aanpak die haar maximale potentie bereikt.

3 De ROSA-IPGA en het alternatief

In dit hoofdstuk geven we een beschrijving van de ROSA-IPGA. Daarnaast werken we de referentie aanpak uit waartegen we de ROSA-IPGA afzetten om in het volgende hoofdstuk de ervaren effecten te kunnen bepalen. Eerst beschrijven we in paragraaf 3.1 wat de ROSA-IPGA inhoudt en daarna in paragraaf 3.2 wat er zou gebeuren zonder deze aanpak.

3.1. Wat is de ROSA-IPGA?

De ROSA-IPGA richt zich op jonge vrouwen die te maken hebben gehad met (herhaald) seksueel geweld en waarbij sprake is van complexe problematiek op meerdere leefgebieden. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de instroom en inhoud van de ROSA-IPGA. Deze beschrijving komt voort uit de opgehaalde informatie uit de Effecten Arena's, interviews en bestaande documenten over de ROSA-IPGA.

Instroom

1. Aanmelding - De aanmelding binnen ROSA-IPGA begint vaak bij jonge vrouwen die al in beeld zijn bij bestaande netwerken, zoals via de stadsdelenaanpak of een van de convenantpartners. De ROSA-regisseur heeft korte lijnen met de verwijzers, en vaak wordt kort telefonisch gespard of een casus al dan niet kan instromen binnen de ROSA-IPGA. Op basis hiervan wordt tevens het aanmeldformulier ingevuld.
2. Verzamelen informatie - Om een goed onderbouwde afweging te kunnen maken over de inzet van ROSA-IPGA is het essentieel om aanvullende informatie over de casus te verzamelen. Dit gebeurt door actief informatie op te halen bij de aanmelder, bij andere zorg- en hulpinstanties, maar waar nodig ook via de omgeving van de jonge vrouw. Het gaat hierbij om zowel feitelijke gegevens als signalen en observaties die kunnen bijdragen aan een completer beeld van de situatie van de jonge vrouw. Deze informatie vormt de basis voor het invullen van het beoordelingskader.
3. Beoordelingskader - Op basis van de verzamelde informatie vult de ROSA-regisseur het beoordelingskader in. Het kader richt zich op statische factoren die gaan over het verleden van de jonge vrouw en zijn onveranderlijk, zoals bijvoorbeeld de registraties/meldingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag, huiselijk geweld of criminaliteit bij convenantpartners, zoals de politie. Er zijn twee beoordelingskaders: één voor de 18 plus doelgroep en één voor de 18 min doelgroep. Voor sommige factoren is de weging verschillend voor

deze doelgroepen. Het totaal aantal punten dat een jonge vrouw kan krijgen binnen het beoordelingskader is 30. Om te kunnen instromen, moet een jonge vrouw minimaal 16 punten behalen. Aanvullend wordt er een beoordelingskader ingevuld met dynamische factoren, welke bijvoorbeeld gaan over relaties met familie en vrienden of denkpatronen en gedrag. De score op de dynamische factoren worden niet meegenomen in het besluit over instroom, maar kunnen worden ingezet bij het opstellen van het plan van aanpak. Het beoordelingskader is ontwikkeld om de bemoeienis met de doelgroep (juridisch) te rechtvaardigen. Mocht blijken dat er vrouwen niet kunnen instromen omdat zij (net) te weinig punten scoren, dan gaat de casus weer terug naar de verwijzer. ROSA-IPGA kan dan op casusniveau meedenken over eventuele stappen die de verwijzer zelf kan zetten.

4. Regiecheck - In deze stap wordt onderzocht welke andere zorg- en hulpinstanties al betrokken zijn bij de casus en welke partij eventueel de regie heeft. Het doel is om aan te sluiten bij bestaande inzet en om overlappende inzet te voorkomen. De uitkomsten van deze regiecheck worden gedeeld met de betrokken professionals, zodat iedereen inzicht heeft in wie wat doet en waar ROSA-IPGA eventueel een aanvullende rol kan spelen.
5. Triage - Op basis van de verzamelde informatie en de regiecheck wordt een triage uitgevoerd. Hierin wordt beoordeeld wat er nodig is in de casus, welke rol ROSA-IPGA zou kunnen vervullen en of ROSA-IPGA daadwerkelijk een toegevoegde waarde heeft. Indien blijkt dat ROSA-IPGA niet passend is, bijvoorbeeld omdat een andere aanpak beter aansluit of omdat er al voldoende ondersteuning is, kan de casus worden teruggegeven aan de aanmelder of worden doorverwezen naar een andere partij. Deze stap is cruciaal om de inzet van ROSA-IPGA doelgericht en effectief te houden. Als onderdeel van de triage wordt een afspraak gemaakt met de betrokken professionals. Tijdens deze afstemming wordt besproken wie welke rol op zich neemt en hoe de samenwerking vorm krijgt. Dit gesprek dient ook om inzicht te krijgen in de dynamiek rondom de jonge vrouw en om gezamenlijk te bepalen of en hoe ROSA-IPGA kan bijdragen. Het is een moment van gezamenlijke reflectie en afstemming, waarin de verschillende perspectieven worden meegenomen.
6. Weegteam - Uiteindelijk volgt een besluit door het ROSA-weegteam of instroom gewenst is. In dit ROSA-weegteam zitten de stedelijk projectleider van de netwerkaanpak, de projectleider van de ROSA-IPGA en ten minste 2 regisseurs van het AcVZ-loket. Indien de jonge vrouw kan instromen zal het ROSA-weegteam ook het plan van aanpak vaststellen.
7. Contact met de jonge vrouw (en ouders) - Een belangrijk onderdeel van de aanmelding is het contact met de jonge vrouw zelf. De ROSA-regisseur gaat bij de jonge vrouw thuis langs, als ouders betrokken zijn. In dit gesprek wordt uitgelegd wat ROSA-IPGA inhoudt en wordt haar gevraagd hoe zij hier zelf tegenaan kijkt. Haar perspectief is leidend in het

- bepalen van de vervolgstappen. Het contact is gericht op het opbouwen van vertrouwen, het bieden van duidelijkheid en het waarborgen van haar betrokkenheid bij het proces.
8. Notificatiebrief - Wanneer besloten wordt dat de jonge vrouw instroomt in de ROSA-IPGA, wordt dit formeel bevestigd via een notificatiebrief. Deze brief wordt verstuurd naar de jonge vrouw en dient als officiële melding dat de jonge vrouw is opgenomen in de ROSA-IPGA.

Persoonsgerichte aanpak

9. GGD-screening - De start van het ROSA-traject begint met een screening door de GGD. Deze screening is specifiek ontwikkeld voor ROSA-IPGA en richt zich op het verkrijgen van een helder beeld van wat er speelt in het leven van de jonge vrouw. Er wordt gekeken naar haar ondersteuningsbehoeften, maar ook naar wat zij nodig heeft op het gebied van bejegening: hoe kan zij het beste benaderd worden, wat werkt wel en wat juist niet? Deze informatie is cruciaal om het vervolgtraject zorgvuldig en op maat vorm te geven.
10. AOP-check - Bij de start van het ROSA-traject wordt, naast de GGD-screening, ook een AOP-check uitgevoerd via de politie. AOP staat voor Aandachtsvestiging op Persoon en is een politie-interventie waarbij een specifieke persoon in het politiesysteem wordt gemarkeerd. Dit stelt de politie in staat om bij een melding direct te weten wat de achtergrond is en hoe er gehandeld moet worden. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat er direct een politievoertuig naar het adres van de persoon wordt gestuurd bij een melding, zonder dat de meldkamer eerst een uitgebreide toelichting hoeft te ontvangen.
11. Actieplan - Op basis van de resultaten uit de GGD-screening en aanvullende informatie wordt vastgesteld welk levensdomein op dat moment de meeste aandacht vereist. De ROSA-regisseur stelt vervolgens een gericht actieplan op, waarin concrete en haalbare stappen worden geformuleerd om verbetering te realiseren binnen dat domein. Dit plan is dynamisch en wordt aangepast wanneer de omstandigheden rondom de jonge vrouw veranderen. ROSA-IPGA neemt hierin de regie. Er wordt afgestemd welke andere zorg- en hulpinstanties betrokken zijn, wie welke verantwoordelijkheid draagt en welke richting het traject opgaat. ROSA-IPGA zet de lijnen uit naar de uitvoerende professionals en zorgt voor duidelijke taakverdeling. Door deze centrale coördinatie ontstaat een samenhangende en doelgerichte aanpak, waarbij versnippering van inzet wordt voorkomen en samenwerking wordt versterkt.
12. Helicopterview en processturing - Gedurende het traject behoudt ROSA-IPGA de helicopterview: een overkoepelend overzicht van alle andere zorg- en hulpinstanties, acties en ontwikkelingen. ROSA-IPGA koppelt informatie aan elkaar, bewaakt de voortgang en stuurt bij waar nodig. ROSA-IPGA vervult dus een centrale rol in het coördineren van het proces, maar zonder zelf casusregie te voeren. Dit betekent dat ROSA-IPGA geen formele macht

- heeft over beslissingen, maar verantwoordelijk is voor het bewaken van de voortgang en het verbinden van alle andere betrokken zorg- en hulpinstanties. In complexe situaties, waarin vaak meerdere zorg- en hulpinstanties betrokken zijn, is het een uitdaging om alle zorg- en hulpinstanties op één lijn te krijgen. ROSA-IPGA zorgt ervoor dat er continu wordt geschakeld om te monitoren of afspraken worden nagekomen en welke acties nodig zijn om het traject in de juiste richting te sturen. Om samenwerking te bevorderen, deelt ROSA-IPGA relevante informatie met de juiste partners en maakt een overzicht van alle betrokken zorg- en hulpinstanties, niet alleen rondom de jonge vrouw, maar ook binnen het gezin. Deze helicopterview stelt ROSA-IPGA in staat om knelpunten tijdig te signaleren en hiaten in de inzet te voorkomen en bij te sturen wanneer nodig.
13. Eén langdurig en laagdrempelig aanspreekpunt voor jonge vrouwen – Zodra een jonge vrouw instroomt in de ROSA-IPGA is de ROSA-regisseur haar vaste aanspreekpunt. Dit betekent dat zij gedurende het hele traject kan rekenen op één vertrouwd contactpersoon, ongeacht hoeveel andere zorg- en hulpinstanties betrokken zijn. Dit houdt in dat de ROSA-regisseur procesmatig aanspreekpunt is, maar dit houdt ook in dat de regisseur laagdrempelig contact heeft met de jonge vrouwen hoe het gaat. Dit kan via WhatsApp zijn, maar ook informeel tijdens een lunch. Het doel is om een stabiele relatie op te bouwen waarin de jonge vrouw zich gehoord en gesteund voelt. Bij casussen waarbij de jonge vrouwen jonger zijn dan 18 jaar vervult de ROSA-regisseur doorgaans niet de rol van vast aanspreekpunt. Dit komt doordat er vaak al meerdere hulpverlening intensief betrokken zijn bij de jonge vrouw. Om continuïteit in het contact te waarborgen en verdere versnippering te voorkomen, wordt er bewust gekozen om het vaste aanspreekpunt te laten bij een al bekende professional, zoals een jeugdbeschermer of NOVA-coach. In dat kader positioneert de ROSA-regisseur zich nadrukkelijk meer op de achtergrond.
14. Aanvullend maatwerk voor jonge vrouw – De ROSA-regisseurs hebben relatief veel professionele vrijheid, waardoor zij creatief en buiten de gebaande paden kunnen handelen. Voorbeelden hiervan zijn meegaan naar afspraken bij andere hulpinstanties, helpen met verhuizen en samen boodschappen doen. Daarnaast hebben ROSA-regisseurs toegang tot vier OpAdem kamers. Deze kamers bieden tijdelijke opvang en begeleiding voor jonge vrouwen binnen de ROSA-IPGA, wanneer er geen andere geschikte woonplek beschikbaar is.
15. Expertise seksueel geweld en mensenhandel - ROSA-IPGA beschikt over specialistische kennis op het gebied van seksueel geweld en mensenhandel. Deze expertise wordt actief gedeeld met ketenpartners om signalen beter te herkennen, risico's in te schatten en passende interventies te kiezen.

Uitstroom

16. Uitstroom - Zes maanden na de notificatie voert de ROSA-regisseur een gesprek met de jonge vrouw en de andere zorg- en hulpinstanties. Tijdens dit gesprek wordt beoordeeld of de situatie voldoende geborgd is om de betrokkenheid van ROSA-IPGA los te laten, of dat verlenging noodzakelijk is. Dit wordt onder andere besloten aan de hand van het wederom invullen van het beoordelingskader. Het ROSA-weegteam zal, net als bij de instroom, beoordelen of uitstroom gewenst is. De afsluiting van het ROSA-traject vindt plaats wanneer duidelijk is dat de jonge vrouw veilig is en dat het netwerk rondom haar goed functioneert. Dit betekent dat de andere zorg- en hulpinstanties op elkaar is afgestemd en dat er voldoende stabiliteit is om zonder actieve regie van ROSA-IPGA verder te gaan. Indien door het weegteam wordt beoordeeld dat de jonge vrouw kan uitstromen wordt zij genotificeerd middels een uitstroombrief. Deze brief wordt persoonlijk overhandigd en toegelicht door de ROSA-regisseur. Vaak wordt erbij uitstroom, afgeschaald naar de stadsdelenaanpak, zodat er vanuit die hoedanigheid nog gemonitord kan worden. Indien verlenging nodig blijkt, wordt een nieuw plan van aanpak opgesteld.

3.2. Wat zou er gebeuren zonder de ROSA-IPGA?

De afwezigheid van ROSA-IPGA zou niet betekenen dat er geen hulpverlening is: in vrijwel alle casussen zijn namelijk meerdere zorg- en hulpinstanties betrokken. In dit hoofdstuk wordt beschreven wat er zou gebeuren als de ROSA-IPGA niet beschikbaar zou zijn voor jonge vrouwen die te maken hebben gehad met (herhaald) seksueel geweld en complexe problematiek. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen jonge vrouwen onder de 18 jaar en jonge vrouwen van 18 jaar en ouder, aangezien de context en de rol van ROSA-IPGA in deze leeftijdsgroepen wezenlijk van elkaar verschillen.

18 plus

De ROSA-IPGA is voor 18 plus gebaseerd op vrijwillige medewerking van de jonge vrouw, waardoor de focus ligt op het versterken van eigen regie en het opbouwen van een stabiel toekomstperspectief. De jonge vrouwen binnen de ROSA-IPGA zouden zonder ROSA ook ondersteuning krijgen vanuit andere zorg- en hulpinstanties. Het verschil zit echter in de afwezigheid van centrale procesregie en helicopterview. Zonder deze regie ontstaat het risico dat betrokken zorg- en hulpinstanties ieder vanuit hun eigen domein opereren zonder gezamenlijke koers. De ROSA-IPGA zorgt voor aanjaging, beïnvloeding en afstemming tussen professionals. Wanneer deze regie ontbreekt, komt het systeem en het proces centraal te staan, in plaats van de jonge vrouw. ROSA-IPGA maakt het mogelijk om integraal te werken, waarbij het belang van de jonge vrouw leidend is. Over het creëren van een helicopterview zegt een ROSA-regisseur het volgende:

"Als dat er niet is, dan leunt iedereen te veel achterover, het is aanjagen, het is beïnvloeden, het is neuzen dezelfde kant op krijgen, en als dat er niet is, dan leunt iedereen achterover, dan staat proces centraal in plaats van jonge vrouw."

Daarnaast zou hulp minder afgestemd zijn op elkaar, doordat elke organisatie een eigen focus heeft. Een voorbeeld is dat sommige andere zorg- en hulpinstanties in de praktijk geneigd zijn om jongeren zelfstandig verantwoordelijkheid te laten dragen voor hun keuzes en de gevolgen daarvan, vanuit het idee dat zij daar uiteindelijk van leren. Voor de doelgroep binnen ROSA-IPGA is deze benadering echter vaak te risicovol. Een gevolg hiervan kan zijn dat jonge vrouwen weer op straat belanden, waar zij extra kwetsbaar zijn voor seksueel geweld, uitbuiting en herhaald slachtofferschap. De ROSA-regisseur kan dit, dankzij de nauwe samenwerking met andere zorg- en hulpinstanties en haar expertise over de doelgroep, soms voorkomen door duidelijk uit te leggen wat er nodig is voor de jonge vrouw. Andere zorg- en hulpinstanties kunnen hierdoor soms coulanter om gaan met jonge vrouwen waarvan de weten dat zij in de ROSA-IPGA zitten.

Ook zouden de korte lijnen met bijvoorbeeld zedenpolitie en jeugdbescherming ontbreken. ROSA-IPGA maakt het mogelijk om snel te schakelen, gerichte vragen te stellen en passende routes uit te zetten. Zonder deze verbindingen duurt het langer voordat er actie wordt ondernomen, of blijven signalen liggen, waardoor hulp voor de jonge vrouwen minder goed aansluit.

Verder is woonlocatie een groot probleem voor het merendeel van de jonge vrouwen. Zonder ROSA zouden zij vaak noodgedwongen langdurig dakloos zijn, omdat er geen passende woonvoorzieningen beschikbaar zijn. Dakloos zijn gaat gepaard met een groot risico op terugval, slachtofferschap en verdere problematiek. Daarnaast geldt voor sommige jonge vrouwen dat zij wel een woning hebben, maar dat dit voor hen geen veilige plek is. Binnen ROSA-IPGA is er de mogelijkheid om direct een tijdelijke woonplek te bieden, namelijk een OpAdem kamers. Hoewel deze voorziening niet ideaal is, er is slechts begeleiding tijdens kantooruren en geen 24-uurssetting, zorgt het er wél voor dat een jonge vrouw direct van straat is. Dit biedt ROSA-IPGA de mogelijkheid om een plan op te stellen, zodat er uiteindelijk een passende woonplek gerealiseerd kan worden. Zonder deze tussenoplossing is de kans op verergering van hun problematiek groot.

18 min

Bij vrijwel alle casussen van jonge vrouwen onder de 18 jaar is de jeugdbescherming betrokken. Dit betekent dat bij hen de formele regie bij de jeugdbescherming ligt. In principe vervult jeugdbescherming dan de rol van procesregisseur, zoals de ROSA-regisseur die heeft bij 18 plus. ROSA-IPGA vervult hier dan een aanvullende rol. De betrokkenheid van de jeugdbescherming betekent dat beslissingen vaak binnen een juridisch kader vallen, zoals kinderbeschermingsmaatregelen. Voor de ROSA-regisseur betekent dit dat zij ook kennis moet hebben over jeugdwetgeving, ontwikkelingspsychologie en het werken binnen een gedwongen kader.

Er zijn vaak al meerdere zorg- en hulpinstanties nauw betrokken bij de jonge vrouw, doorgaans meer dan bij 18 plus. Daarom staat de ROSA-regisseur in deze situaties bewust meer op de achtergrond. Er wordt gekozen om het vaste aanspreekpunt te laten bij een al bekende professional, zoals een jeugdbeschermer of NOVA-coach, om te voorkomen dat er opnieuw een nieuw gezicht geïntroduceerd wordt.

Zonder de betrokkenheid van de ROSA-regisseur zouden er belangrijke schakels in de aanpak ontbreken. Zo heeft ROSA-IPGA toegang tot informatie en netwerken die voor andere professionals, zoals jeugdbeschermers, niet direct beschikbaar zijn. Denk aan het ophalen van signalen bij politie, straatwerkers, stadsdelen, het Centrum Seksueel Geweld (CSG), of het checken of een jonge vrouw bekend is bij het onderzoeksteam mensenhandel. Zonder deze informatiepositie ontbreekt er informatie over de situatie en hierdoor kan hulp minder snel en minder gericht in gezet worden. Daarnaast beschikt ROSA-IPGA over directe lijnen met de convenantpartners, zoals politie, Openbaar Ministerie, Veilig Thuis, Levvel, Qpido, CSG, JBRA, WSS, LdH (jeugdreclassering), Inforsa (reclassering), Arkin (waar Jellinek onder valt), en de GGD. Deze samenwerkingsrelaties zijn gebaseerd op wederzijds vertrouwen en maken het mogelijk om snel te schakelen en complexe casuïstiek effectief te coördineren. Zonder ROSA-IPGA zouden deze lijnen ontbreken of veel trager verlopen. Daarnaast zouden jonge vrouwen en ouders zelf met elke partij afzonderlijk intensief en versnipperd contact hebben.

In de praktijk blijkt bovendien dat jeugdbeschermers vaak beperkt zijn in tijd en capaciteit. Tevens is er niet altijd één vaste persoon die de regie voert; taken worden verdeeld over meerdere professionals, waardoor de procesregie niet altijd uitgevoerd wordt zoals het beoogd is. Noodzakelijke stappen blijven hierdoor soms liggen, waardoor jonge vrouwen niet altijd passende hulp krijgen. ROSA-IPGA heeft sowieso meer ruimte om regie te voeren en acties uit te zetten, waardoor ROSA-IPGA soms inspringt bij dergelijke systeemfouten.

4 De ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA

4.1. Inleiding

De hoofdvraag van dit onderzoek betreft de effecten ^[2] van de ROSA-IPGA. In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van onze analyse. We presenteren in de volgende paragraaf eerst op hoofdlijn de effecten van de aanpak en geven deze schematisch weer in figuur 1. In de daarna volgende paragrafen werken we deze effecten verder uit. Hierbij maken we onderscheid tussen verschillende orden van effecten: directe effecten (eerste orde effecten) van de ROSA-IPGA werken door in indirecte effecten (tweede en derde orde effecten) ^[3]. Het ene effect leidt daarbij tot een ander effect en zo verder, waarna we uiteindelijk zeven hoofdeffecten van ROSA-IPGA benoemen en beschrijven.

Om tot deze effecten te komen, zijn de uitkomsten van de Effecten Arena verzameld en geanalyseerd. Deze zijn aangevuld met resultaten uit de interviews met de jonge vrouwen die onder de ROSA-IPGA vallen, een naaste en een ROSA-regisseur. De ervaren effecten en opbrengsten die genoemd worden in dit hoofdstuk breed gedragen door professionals uit alle domeinen tijdens de Effecten Arena en interviews met de jonge vrouwen en ROSA-regisseur. Ervaren effecten die slechts door één persoon zijn genoemd en niet door anderen werden bevestigd, zijn niet opgenomen. Waar mogelijk hebben we de uitkomsten van de analyse verder onderbouwd met bevindingen uit wetenschappelijke literatuur.

De benoemde effecten doen zich voor als gevolg van de ROSA-IPGA. Dit betekent echter niet dat alle jonge vrouwen die met deze aanpak worden ondersteund dezelfde effecten ervaren. Sommige jonge vrouwen zullen grote effecten ondervinden en een sterke verbetering op verschillende leefgebieden ervaren terwijl dat bij anderen juist niet of beperkt het geval zal zijn. De uitgevoerde analyse zegt vooral iets over welke effecten de aanpak oplevert en in beperktere mate over de omvang van die effecten.

2 Dit hoofdstuk gaat over de ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA. Zoals eerder benoemd geeft dit onderzoek inzicht in ervaren effecten en opbrengsten en niet in bewezen effecten en opbrengsten. Voor de leesbaarheid van dit hoofdstuk schrijven we in dit hoofdstuk soms over effecten in plaats van ervaren effecten en opbrengsten. Waar effecten staat, kan ervaren effecten en opbrengsten worden gelezen.

3 Toelichting over de verschillende orden effecten zijn terug te vinden in hoofdstuk 2.4.

18 plus en 18 min

Het is belangrijk om in acht te nemen dat tijdens de Effecten Arena de focus lag op de ROSA-IPGA voor jonge vrouwen van 18 jaar en ouder. In november 2025 zijn er 23 lopende 18 min dossiers en 15 lopende 18 plus dossiers. Vanaf zomer 2025 betroffen de aanmeldingen voornamelijk minderjarige jonge vrouwen, waardoor er momenteel een ander beeld is dan voorheen. Voor jonge vrouwen onder de 18 jaar kan de ROSA-IPGA er anders uit zien dan voor jonge vrouwen ouder dan 18 jaar, bijvoorbeeld doordat de ROSA-regisseur dan meestal niet het vaste aanspreekpunt is en de regie in principe bij de jeugdbescherming ligt. De rol van de ROSA-regisseur is voor 18 min minder eenduidig belegd. Dit heeft ook effect op de ervaren effecten en opbrengsten. De hieronder beschreven effecten kunnen ook voorkomen bij jonge vrouwen onder de 18 jaar, maar zijn met name gericht op de ROSA-IPGA voor jonge vrouwen die ouder zijn dan 18 jaar.

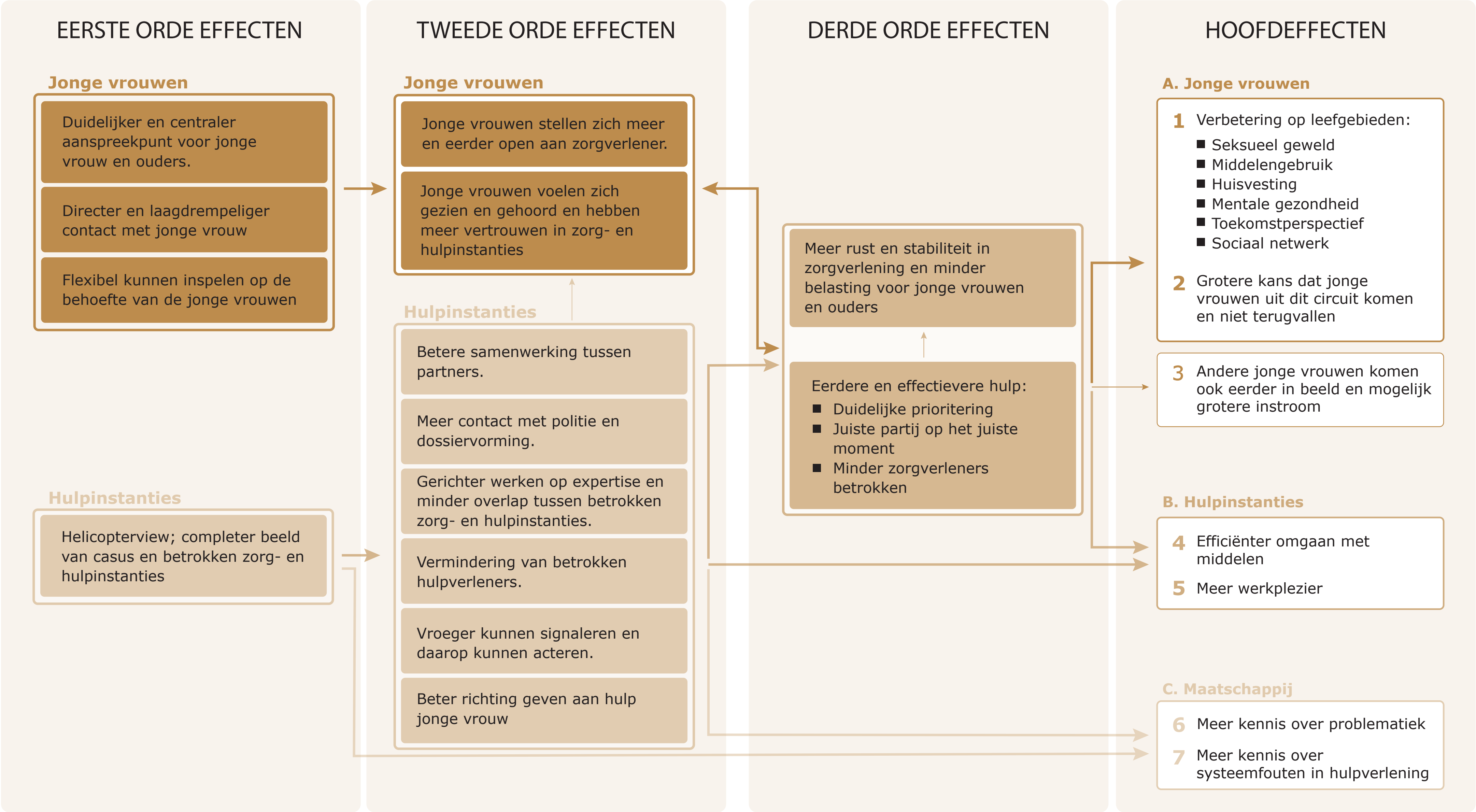
4.2. Ervaren effecten op hoofdlijn

De uitkomsten van deze analyse zijn schematisch weergegeven in figuur 1. In deze paragraaf lichten we het figuur toe. In de paragrafen die daarop volgen gaan we dieper in op de verschillende effecten en de relaties tussen deze effecten. We sluiten het hoofdstuk af met een paragraaf waar we een beschrijving geven van de partijen die investeren in de ROSA-IPGA en de partijen die de effecten ondervinden (de incasseerders).

Belangrijk om te weten:

- De ervaren effecten en opbrengsten die zijn opgenomen, werden breed gedragen door professionals uit alle domeinen die aanwezig waren bij de Effecten Arena en jonge vrouwen bij de interviews. Ervaren effecten die slechts door één persoon zijn genoemd en niet door anderen werden bevestigd, zijn niet opgenomen.
- Niet alle effecten gelden voor elke casus: de mate waarin ze optreden verschilt per situatie.
- De impact van effecten varieert: sommige effecten hebben een grotere invloed dan andere. Bijvoorbeeld, meer kennis over de problematiek is in veel casussen een relatief klein effect vergeleken met verbeterde samenwerking of snellere hulpverlening.

Figuur 1: Schematische weergaven van de effecten van de ROSA-IPGA

We onderscheiden twee lijnen van effecten vanuit de ROSA-IPGA. Deze leiden tot hoofdeffecten die zich voordoen bij de jonge vrouwen en de betrokken hulp- en zorginstanties zelf. Daarnaast zijn er ook hoofdeffecten voor de maatschappij als geheel.

1. Ervaren effecten op de jonge vrouwen

De eerste lijn van effecten richt zich voornamelijk op de jonge vrouwen zelf. De regisseurs hebben een centrale rol binnen de ROSA-IPGA en zijn een direct en laagdrempelig aanspreekpunt voor de jonge vrouwen. De regisseurs zijn makkelijk bereikbaar voor de jonge vrouwen en bieden sociale ondersteuning. Door de rol die de regisseurs op zich nemen binnen de aanpak, voelen de jonge vrouwen zich gehoord en gezien. Ze krijgen meer vertrouwen in zorg- en hulpinstanties en durven zich open te stellen aan de regisseurs.

Door de eerdere en effectievere hulp ervaren de jonge vrouwen verbetering op diverse leefgebieden: ze hebben minder te maken met seksueel geweld, er is sprake van minder middelengebruik, een verbeterde mentale gezondheid, meer toekomstperspectief, een verbetering in de woonsituatie en een sterker sociaal netwerk. De mate van verbetering op diverse leefgebieden verschilt uiteraard per casus en is onder andere afhankelijk van de aard van de problematiek en context. Daarnaast is de kans groter dat de jonge vrouwen niet terugvallen, doordat er een goede borging en afbouw plaatsvindt. Een mogelijk neveneffect van deze succesvolle hulp is dat er meer jonge vrouwen worden aangemeld bij de ROSA-IPGA. Dit is positief, omdat er meer jonge vrouwen in beeld komen, maar hier moet wel capaciteit voor zijn.

2. Ervaren effecten op de zorg- en hulpinstanties

De tweede lijn van effecten richt zich voornamelijk op de zorg- en hulpinstanties om de jonge vrouw heen. De ROSA-regisseurs halen informatie op en hebben nauw contact met verschillende zorg- en hulpinstanties. Hierdoor creëren de regisseurs een totaalbeeld van de casus en hebben zij een helicopterview. De regisseur brengt betere samenwerking tussen de verschillende zorg- en hulpinstanties teweeg, waardoor er minder overlap plaats vindt tussen de diensten die zij uitvoeren en de zorg- en hulpinstanties zich weer op hun eigen expertise kunnen richten. Er kan eerder worden gereageerd op signalen en er kan beter richting worden gegeven aan de hulp aan de jonge vrouw.

Voor zorg- en hulpinstanties geldt dat de ROSA-IPGA zorgt voor efficiëntere inzet van mensen en middelen doordat er een integraal plan is en goede afstemming over wie wat doet, passend bij de expertise van de desbetreffende organisatie. Dit betekent dat overlap beter kan worden voorkomen en dat minder hulpverleners per casus betrokken hoeven te zijn. Dit wordt versterkt

doordat de jonge vrouwen beter worden geholpen, hun leven eerder of sterker verbetert en er uiteindelijk minder zorg nodig is. Daarnaast ervaren medewerkers van andere zorg- en hulpinstanties meer werkplezier omdat zij zich meer kunnen richten op hun eigen expertise en omdat ze zien dat de hulp die zij bieden impact heeft.

Deze twee hoofdlijnen staan niet los van elkaar, maar beïnvloeden elkaar ook onderling. Zo zorgt het feit dat er betere samenwerking plaatsvindt er ook voor dat jonge vrouwen meer vertrouwen hebben in het zorgsysteem. De betere samenwerking en richting aan de hulp vanuit de andere zorg- en hulpinstanties in combinatie met het verhoogde vertrouwen dat de jonge vrouwen hebben zorgt voor eerdere en effectievere hulp. De juiste zorg- en hulpinstanties worden op het juiste moment ingeschakeld en er vindt betere priorisering plaats op basis van de behoeftes van de jonge vrouw. Ook is er meer rust en stabiliteit in de zorgverlening, waardoor jonge vrouwen en ouders minder worden belast door de grote hoeveelheid verschillende zorgverleners. Dit komt doordat zij niet zelf met elke partij afzonderlijk intensief en versnipperd contact hoeven te onderhouden, zoals zonder ROSA-regie het geval zou zijn.

3. Ervaren effecten op de maatschappij

Tenslotte ontstaat er door de inzet van ROSA-IPGA waardevolle kennis over de problematiek van jonge vrouwen en over de systeemfouten in de bestaande hulpverlening. Deze inzichten helpen om patronen en knelpunten zichtbaar te maken en dragen bij aan een beter begrip van wat er nodig is voor deze doelgroep. Tegelijkertijd schuilt er een risico: doordat ROSA-IPGA vaak een oplossing biedt in complexe situaties, kan de urgentie om structurele verbeteringen door te voeren in het reguliere systeem afnemen. Het gevaar bestaat dat ROSA-IPGA wordt gezien als een vangnet, waardoor fundamentele hervormingen in beleid, samenwerking en verantwoordelijkheden uitblijven.

In de onderstaande paragrafen werken we de effecten verder uit. Daarbij gaan we eerst in op de directe en de daaruit volgende effecten (eerste, tweede en derde orde effecten) om daarna uit te komen bij de zeven hoofdeffecten die we onderscheiden. We beschrijven eerst de effecten voor de jonge vrouwen, dan die voor de professionals (instellingen) en vervolgens de synergie tussen deze effecten. Vervolgens maken we wanneer we spreken over de hoofdeffecten weer onderscheid tussen hoofdeffecten op de jonge vrouwen, professionals en instellingen, en op een breder maatschappelijk niveau.

4.3. Ervaren effecten op de jonge vrouwen

In deze paragraaf lichten we de ervaren effecten en opbrengsten op de jonge vrouw toe.

Laagdrempelig contact

Wanneer een jonge vrouw deelneemt aan de ROSA-IPGA krijgt zij een regisseur toegewezen. Zoals eerder beschreven hebben deze regisseurs vooral bij jonge vrouwen boven de 18 een regierol en staan zij in dit geval meer op de voorgrond ten opzichte van jonge vrouwen onder de 18. In het geval van personen boven de 18 is de ROSA-regisseur het centrale aanspreekpunt voor de jonge vrouw en verbindt de regisseur de jonge vrouwen met andere zorg- en hulpinstanties alsook de zorg- en hulpinstanties onderling. De ROSA-regisseurs staan dicht bij de jonge vrouwen en kan deze praktische en sociale ondersteuning bieden. De jonge vrouwen bouwen een band op met hun ROSA-regisseur en meerdere jonge vrouwen die we hebben gesproken beschrijven dat hun ROSA-regisseur voelt als een soort vriendin. Door het vele laagdrempelige contact dat de ROSA-regisseur heeft, ontstaat er ook ruimte om te praten over het verleden. Voor veel jonge vrouwen is het waardevol om ervaringen te kunnen delen met iemand die zij vertrouwen. Deze gesprekken kunnen helpen bij het verwerken van gebeurtenissen, het verminderen van schaamte en het versterken van veerkracht. De regisseurs hebben kennis van seksueel geweld en weten hoe zij zulke gesprekken op een veilige en respectvolle manier kunnen voeren. Een jonge vrouw vertelt hierover:

'We hebben het veel gehad ook over mijn seksueel trauma. ... En ja, ze brengt wel vaak op hoe het met me gaat of dat ik last heb van dingen die zijn gebeurd, dus de ruimte is er wel. Ze wordt nooit ongemakkelijk tijdens zulke gesprekken. Ze biedt een luisterend oor. Je kan merken dat ze veel kennis heeft over seksueel geweld. Ze weet hoe je over iets moet beginnen, maar ook de grenzen. ... Bij sommige hulpverleners soms ongepast of ongemakkelijk werden van dingen die ik zei, dan schrokken ze, de ROSA-regisseur heeft dat niet.'

Naast dat de regisseurs het met de jonge vrouw hebben over hun verleden en hulpverlening bespreken ze ook luchtige onderwerpen met elkaar. Jonge vrouwen hebben het gevoel dat de regisseurs vanuit hun hart werken en met de jonge vrouwen meeleven.

'Je voelt je gezien en gehoord en je voelt je gezien voor wie je bent en niet voor een nummer of je probleemkind die hulp nodig heeft... ...En door het zo laagdrempelig te maken durf je makkelijker jezelf te zijn en dingen te delen'.

In de interviews geven de jonge vrouwen aan dat ze het fijn vinden dat hun ROSA-regisseur makkelijk te bereiken is, ook 's nachts of in het weekend.

'ROSA leeft echt mee. Ik heb ROSA-regisseur zelfs midden in de nacht gebeld en ze nam op, dat waardeer ik.'

'...de anderen zeiden allemaal het is weekend, bel niet, maar de ROSA-regisseur doet dat wel. Ze is altijd beschikbaar, dat is heel fijn.'

Door het laagdrempelige en vaak intensieve contact tussen de ROSA-regisseur en de jonge vrouw is de regisseur goed op de hoogte van wat er speelt in haar dagelijks leven. Dit maakt het mogelijk om vroegtijdig signalen op te vangen wanneer het niet goed gaat, bijvoorbeeld bij terugval in een kwetsbare situatie of toenemende stress. De regisseur kan hierdoor snel bijsturen en passende ondersteuning organiseren, voordat problemen escaleren.

Ook hebben de regisseurs ruimte om laagdrempelige en flexibele ondersteuning te bieden. Zo komt uit een interview met een van de jonge vrouwen naar voren dat haar ROSA-regisseur met haar meeging om nieuwe kleding te kopen en spullen voor haar woning. Dit is misschien ogenschijnlijk een klein gebaar, maar dergelijke acties door de regisseurs kunnen een grote impact hebben op de vertrouwensband tussen de regisseur en de jonge vrouw.

Vertrouwen

De verbinding die de jonge vrouwen met hun ROSA-regisseur voelen en het makkelijke contact zorgt ervoor dat de jonge vrouwen zich open durven te stellen en vertrouwen krijgen in hulpverlening. Een naaste die we hebben gesproken vertelt:

"Wat ik vooral zie is dat ze vertrouwen heeft in de mensen die haar nu helpen".

Uit onderzoek weten we dat vertrouwen in hulpverlening cruciaal is om personen die seksueel geweld hebben meegemaakt goed te kunnen helpen. Een gebrek aan vertrouwen in formele hulpdiensten is een veelvoorkomend barrière als het gaat om zoeken naar hulp voor mensen die seksueel geweld hebben meegemaakt ([Anderson & Overby, 2020](#)) In een recentelijk kwalitatief onderzoek naar slachtoffers van kindermisbruik wordt beschreven dat personen die hiermee te maken hebben gehad vaak weinig vertrouwen hebben in hulpverlening, zorgsystemen en de bredere samenleving. Dit komt niet alleen door het misbruik dat ze hebben meegemaakt, maar ook door het gebrek aan interventie door bijvoorbeeld ouders of docenten. Ook het handelen van

eerdere zorgverleners kan een algemeen gevoel van vertrouwen verder afbreken ([Alyce, Taggart & Turton, 2024](#)). Een ander kwalitatief onderzoek beschrijft dat vertrouwen een van de essentiële onderdelen is voor een goede relatie tussen een sociaal werker en een cliënt ([Sinai-Glazer, 2020](#)).

De vertrouwensband tussen de ROSA-regisseur en de jonge vrouw komt niet alleen voort uit het laagdrempelig contact, maar ook doordat de regisseurs zichtbaar acties ondernemen om de zorg rondom de jonge vrouw te verbeteren. De jonge vrouw ervaart dat als zij iets deelt met de regisseur, of wanneer de regisseur zelf iets signaleert, er daadwerkelijk opvolging wordt gegeven aan deze informatie. De regisseur neemt haar signalen serieus en zet deze om in concrete acties, zoals het bijstellen van bestaande hulp of het inschakelen van aanvullende ondersteuning. Ook kan de regisseur andere zorg- en hulpinstanties inlichten over de signalen, waardoor ook deze andere zorg- en hulpinstanties de ondersteuning hierop kunnen laten aansluiten. Dit zorgt ervoor dat zij zich gehoord en gezien voelt, wat belangrijk is voor het opbouwen van een duurzame zorgrelatie en het vergroten van haar bereidheid om mee te werken aan hulptrajecten. Deze wisselwerking is essentieel: de regisseur bouwt actief aan vertrouwen door zichtbaar in acties te reageren op wat de jonge vrouw laat zien of vertelt. Tegelijkertijd werkt de regisseur actief aan het opbouwen van een vertrouwensband, onder andere door het onderhouden van laagdrempelig en regelmatig contact.

Dit vertrouwen reikt mogelijk ook verder dan de directe hulpverlening. Wanneer jonge vrouwen ervaren dat er naar hen geluisterd wordt, ze serieus genomen worden en er gehandeld wordt, kan dit hun algemene beeld van instanties positief beïnvloeden. Het doorbreekt namelijk het idee dat instanties onpersoonlijk of niet responsief zijn. De positieve ervaring rondom ROSA-IPGA kan werken als katalysator voor bredere waardering voor instanties in het algemeen.

OpAdem kamers

Naast dat de regisseur goed contact heeft met de jonge vrouwen en de andere zorg- en hulpinstanties om haar heen heeft de ROSA-IPGA ook toegang tot een aantal woonplekken, genaamd OpAdem kamers. Deze OpAdem kamers bieden tijdelijk opvang en begeleiding aan jongvolwassen vrouwen met problematiek rondom seksuele intimidatie, seksueel geweld en (dreigende) dak- en thuisloosheid. Hierdoor worden jonge vrouwen meteen uit een onveilige situatie gehaald, zoals het leven op straat. Dit onderdak biedt wat rust en stabiliteit en creëert ruimte voor de jonge vrouwen om zich op andere onderdelen van het hulptraject te richten.

Een jonge vrouw vertelt hierover:

'Ik zat in een nachtopvang en daar moest ik weg, dus toen sliep ik op straat. En dat was helemaal niet veilig voor een kwetsbare dame zoals ik. ... Toen ging ik naar een OpAdem kamer. Daar ben ik heel blij mee, ik kan het niet gelukkiger beschrijven, anders was ik nu nog op straat. ... Daardoor heb ik een stabielere leven. Ik kon eerst niet kijken naar werk en wat ik wil, omdat ik alleen maar bezig was met overleven en geld krijgen om ergens te kunnen slapen. Nu is het stabiel.'

Deze woonplekken zijn altijd tijdelijk van aard: er wordt door onder andere de ROSA-regisseur actief gezocht naar een duurzamere woonplek. Een bijkomend risico voor deze woonplekken zou kunnen zijn dat de doorstroom vastloopt vanwege de huidige toestand op de woningmarkt, echter dergelijke signalen kwamen niet naar boven tijdens de Effecten Arena of interviews.

Helicopterview

Tenslotte brengen de ROSA-regisseurs de andere zorg- en hulpinstanties rondom de jonge vrouwen in kaart en verzamelen informatie over de trajecten die zij al eerder hebben belopen. Zo wordt er een helicopterview gecreëerd. Jonge vrouwen krijgen hierdoor meer duidelijkheid en worden minder belast.

'Vroeger was het veel minder overzichtelijk, toen waren er veel meer, maar nu is er echt een team met mensen, ik weet precies wat ieders rol is en bij wie ik voor wat terecht kan.'

Deze helicopterview voorkomt dat de jonge vrouw overspoeld raakt door verschillende vormen van ondersteuning die niet op elkaar zijn afgestemd. Door gezamenlijk te bepalen wat als eerste nodig is, ontstaat er duidelijkheid in het proces.

Regisseurs zijn op de hoogte van welke zorg- of hulptrajecten de jonge vrouw al eerder heeft gevolgd, waardoor er niet onnodige herhaling van behandelingen en andere trajecten plaatsvindt. De jonge vrouwen hoeven minder vaak opnieuw hun verhaal te doen en ervaren hierdoor minder stress en belasting door het zorgsysteem. Ook kunnen de regisseurs eventueel vakjargon van andere behandelaars begrijpelijk verwoorden voor de jonge vrouwen, waardoor zij mogelijk beter inzicht hebben in wat eventuele behandelingen of zorgtrajecten voor hen betekenen.

Het creëren van een helicopterview helpt ROSA-regisseurs ook om hun de jonge vrouwen beter te begrijpen en hen goed te benaderen. Dit versterkt vervolgens ook weer de vertrouwensband tussen een jonge vrouw en een ROSA-regisseur.

Een jonge vrouw vertelde bijvoorbeeld over hoe psychologisch onderzoek gedeeld werd met de ROSA-regisseur. Deze informatie kon de ROSA-regisseur onder andere meenemen in haar manier van communiceren met de jonge vrouw.

'Ze konden beter haar werk doen, omdat ze mij beter begreep. ... Ik ging haar daardoor meer waarderen en liet haar dichterbij. ... Uiteindelijk heb ik toen hulp toegelaten en daarvoor was ik gewoon alle hulp aan het wegduwen.'

4.4. Ervaren effecten op de zorg- en hulpinstanties

In deze paragraaf lichten we de ervaren effecten en opbrengsten op de zorg- en hulpinstanties toe.

Informatie verzamelen

De regisseurs verzamelen rondom de instroom informatie over welke zorg- en hulpinstanties op dat moment betrokken zijn, welke zorg- en hulpinstanties in het verleden betrokken zijn geweest, en welke relevante zorg- en hulpinstanties nog niet zijn aangehaakt. Daarnaast wordt informatie verzameld over de situatie van de jonge vrouw zelf via betrokken zorg- en hulpinstanties, maar ook via bijvoorbeeld straatwerkers of ouders. Hierdoor worden alle signalen samengebracht. Op basis hiervan legt de ROSA-regisseur gericht contact met de betrokken zorg- en hulpinstanties. Door deze centrale rol en het bundelen van informatie ontstaat er minder fragmentatie en meer overzicht. Dit maakt het mogelijk om bij de instroom een volledig beeld van de casus te krijgen, wat essentieel is voor het maken van een passende en samenhangende aanpak. In deze aanpak wordt integraal afgestemd welke hulp het meest passend en urgent is. Hierbij wordt zorgvuldig gekeken naar wat eerder is geprobeerd en wat wel of niet heeft gewerkt. Hulp die in het verleden is ingezet maar niet effectief bleek, wordt bewust niet opnieuw aangeboden. Hierdoor wordt frustratie bij zowel de jonge vrouw als de hulpverlening voorkomen. Deze integrale en afgestemde casusgerichte benadering is nodig om jonge vrouwen met dergelijke complexe casuïstiek te kunnen ondersteunen ([Schiffelers et al., 2021](#)).

Vanuit hier kan de ROSA-regisseur richting geven aan het plan van aanpak door samen met betrokken zorg- en hulpinstanties te bepalen wat nodig is voor de jonge vrouw. Deze prioritering is cruciaal: het helpt om focus aan te brengen in de hulpverlening. Andere zorg- en hulpinstanties weten waar ze aan toe zijn, begrijpen beter wat hun rol is binnen het bredere geheel en kunnen hun inzet afstemmen op de actuele behoeften van de jonge vrouw. Dit bevordert niet alleen de samenwerking, maar ook de effectiviteit van de hulp. Wanneer alle betrokken zorg- en hulpinstanties werken vanuit een gedeeld plan en een gedeeld doel, ontstaat er meer samenhang en minder versnippering.

Afstemming andere betrokken zorg- en hulpinstanties

Gedurende het proces bewaart de ROSA-regisseur het overzicht over de gehele casus en heeft regelmatig contact met de betrokken zorg- en hulpinstanties. Deze helicopterview stelt haar in staat om scherp te monitoren welke werkzaamheden door de verschillende betrokken zorg- en hulpinstanties worden verricht. Hierdoor ontstaat inzicht in waar overlap plaatsvindt, waar lacunes liggen, en waar hulp mogelijk niet aansluit bij de actuele situatie van de jonge vrouw. Op basis van dit overzicht kan de regisseur gericht aansturen op de hulpverlening, waardoor hulp beter aansluit op wat er nodig is voor de jonge vrouw. Dit voorkomt ook dat andere zorg- en hulpinstanties dubbel werk doen of taken oppakken die niet binnen hun expertise vallen. Dit zorgt ervoor dat iedere partij zich kan richten op haar eigen domein, wat leidt tot meer gerichte inzet en een verhoogd gevoel van verantwoordelijkheid bij hulpverleners.

Tegelijkertijd kan het overzicht van de regisseur ook leiden tot het tijdelijk wegvallen van bepaalde zorg- en hulpinstanties, bijvoorbeeld wanneer hun hulp op dat moment niet aansluit bij de behoeften van de jonge vrouw, of wanneer zij nog niet de ruimte heeft om zich met bepaalde problematiek bezig te houden. Deze keuzes worden zorgvuldig afgestemd. De regisseur zorgt ervoor dat de neuzen dezelfde kant op staan en dat het plan breed gedragen wordt. Uiteindelijk leidt deze manier van werken tot betere samenwerking tussen de verschillende partners en meer gerichte hulpverlening aan de jonge vrouw.

Rol politie

De samenwerking tussen de ROSA-regisseur en de politie bestaat uit twee belangrijke componenten: informatie-uitwisseling en dossieropbouw. Enerzijds zorgt het convenant ervoor er dat er meer mandaat is om gegevens te ontvangen en te delen met de politie ten opzichte van andere hulpverlenende zorg- en hulpinstanties. Hierdoor kan de politie bij een melding zien dat de jonge vrouw bij ROSA-IPGA in beeld is, waardoor zij hier rekening mee houden in hun handelen. Bijvoorbeeld door meteen agenten te sturen of na een melding met de jonge vrouw te spreken over seksuele kwetsbaarheid, of dat er extra alertheid is op signalen van uitbuiting. Anderzijds deelt de politie ook informatie met ROSA-IPGA, zoals waar de jonge vrouw is gesignaleerd en met wie. De politie kan nagaan of de persoon met wie de jonge vrouw is gesignaleerd eerder betrokken is geweest bij bijvoorbeeld seksueel geweld of mensenhandel. Mocht dit zo zijn, stelt dit ROSA-IPGA in staat om sneller bij te sturen in betrokken zorg- en hulpinstanties en dit ook bespreekbaar te maken met de jonge vrouw. Door deze continue uitwisseling van informatie ontstaat er bij de politie geleidelijk een dossier over de jonge vrouw, waarin eerdere meldingen en signalen worden vastgelegd. Dit draagt eraan bij dat nieuwe meldingen in de toekomst serieuzer worden genomen. Hierdoor wordt haar positie als slachtoffer beter geborgd in het systeem, wat van belang is voor eventuele vervolgstappen, zoals het aanbieden van juridische ondersteuning of het inschakelen van een slachtofferadvocaat.

Signaleren en zorgen voor passende hulp

Zoals omschreven signaleert de ROSA-regisseur middels het contact met de jonge vrouw zelf, betrokken zorg- en hulpinstanties en de politie. Dit stelt haar in staat om te schakelen wanneer er andere hulp nodig is voor de jonge vrouw. Indien nodig kan de regisseur nieuwe andere zorg- en hulpinstanties inschakelen of de focus verleggen binnen de bestaande hulpverlening, zodat de ondersteuning zich richt op problematiek die op dat moment aandacht vergt. Dit leidt tot hulp die beter aansluit bij de actuele situatie van de jonge vrouw. Dit zorgt niet alleen voor meer passende hulp, maar versterkt ook het vertrouwen dat de jonge vrouw heeft in de hulpverlening, omdat zij ervaart dat er daadwerkelijk opvolging wordt gegeven aan wat zij deelt, zoals ook beschreven in hoofdstuk 3.3.

Daders^[4]

De ROSA-IPGA richt zich primair op het beschermen van jonge vrouwen, bijvoorbeeld door hen uit netwerken van seksueel geweld en mensenhandel te halen. Deze focus op veiligheid is essentieel.

Tegelijkertijd beschikt de ROSA-regisseur, via gesprekken met de jonge vrouwen, vaak over waardevolle informatie over mogelijke daders. Hoewel er natuurlijk samenwerking bestaat tussen ROSA-IPGA en de andere aanpakken binnen het AcVZ die zich richten op daders van seksueel geweld, lijkt deze in de praktijk vooral te worden opgezocht bij sterk geëscaleerde casussen, bijvoorbeeld als de dader ook al in beeld is bij politie en justitie. Deze samenwerking lijkt nog minder opgezocht te worden bij minder geëscaleerde casussen. De ROSA-regisseur verzamelt vanuit verschillende perspectieven (jonge vrouw, politie, andere zorg- en hulpinstanties) informatie over de dader. Door het uitblijven van deze samenwerking bij minder geëscaleerde casussen kan cruciale kennis over daders kan hierdoor buiten beeld blijven. Dit kan betekenen dat, hoewel een jonge vrouw uit een gevaarlijke situatie wordt gehaald, de dader vaak in hetzelfde netwerk actief blijft. Hierdoor ontstaat het risico dat dezelfde dader opnieuw slachtoffers maakt, waardoor het probleem zich verplaatst in plaats van verdwijnt. Bij het voorkomen van slachtofferschap is het noodzakelijk dat er een aanpak gericht is op daders ([Bekken, Simons & Noteboom, 2021](#)).

4.5. Ervaren effecten jonge vrouwen en zorg- en hulpinstanties komen samen

In deze paragraaf lichten we toe hoe de ervaren effecten en opbrengsten op de jonge vrouw en op de zorg- en hulpinstanties samen komen.

Meer rust en stabiliteit in zorgverlening en minder belasting voor jonge vrouw en ouders

Zoals beschreven heeft de ROSA-regisseur een helicopterview over alle betrokken zorg- en hulpinstanties en processen en voert zij daarnaast actief de regie. Doordat er een duidelijke lijn in de samenwerking ontstaat met heldere prioriteiten, helicopterview en regie van de ROSA-regisseur, ontstaat er meer rust en stabiliteit in de hulpverlening voor de jonge vrouw. De jonge vrouw en ouders worden minder belast, omdat zij niet langer te maken hebben met versnipperende contacten met andere zorg- en hulpinstanties en onduidelijke verantwoordelijkheden. Dit is een gevolg van de ROSA-regisseur als vast aanspreekpunt in combinatie met de verbeterde samenwerking en vermindering in overlap binnen de hulpverlening, wat de jonge vrouwen en hun ouders ontzorgt en resulteert in meer duidelijkheid en stabiliteit in het gehele hulpverleningsproces.

Eerdere en effectievere hulp

Eerder zijn diverse effecten beschreven die zich richten op de jonge vrouwen en die zich richten op de andere zorg- en hulpinstanties. De vereniging van de effecten op deze twee incasseerders leiden tot eerdere en effectievere hulp. De ROSA-regisseurs verenigen signalen die ze direct krijgen van de jonge vrouwen als gevolg van de goede vertrouwensband, alsook eventuele ontvangen signalen van de politie, samen met het totaaloverzicht van de betrokken zorg- en hulpinstanties. De regisseurs hebben hierdoor inzicht in wat op welk moment prioriteit vergt en kunnen dit vanwege de korte lijntjes met andere zorg- en hulpinstanties dan ook bewerkstelligen. Er is een gedragen plan van aanpak waar alle betrokken zorg- en hulpinstanties achter staan, waardoor iedereen weet welke richting wordt gevolgd. Dit voorkomt tegenstrijdige adviezen en dubbele inzet. Bovendien kan de regisseur prioriteiten stellen en ervoor zorgen dat de juiste partij op het juiste moment wordt ingeschakeld. Zo kunnen de andere zorg- en hulpinstanties goed aansluiten op de zorgbehoeftes van de jonge vrouw.

4 Wanneer we in dit rapport spreken over daders, doelen we specifiek op daders binnen het circuit van seksuele uitbuiting, mensenhandel en seksueel geweld. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer een derde van deze daders meerdere slachtoffers heeft ([Bekken, Simons & Noteboom, 2021](#)). Het risico bij deze daders dat zij op zoek gaan naar nieuwe slachtoffers zodra één slachtoffer uit het circuit wordt gehaald is groot.

4.6. Ervaren hoofdeffecten

De hiervoor beschreven effecten leiden uiteindelijk tot zeven hoofdeffecten. We werken deze onderstaand uit waarbij we eerst in gaan op de hoofdeffecten voor de jonge vrouwen dan die voor de professionals (hulpverlening) en tenslotte de maatschappij als geheel.

Hoofdeffecten jonge vrouwen

1. Verbetering op leefgebieden

Ten eerste vindt er verbetering plaats op verschillende leefgebieden van de jonge vrouwen. De jonge vrouwen hebben vaak minder te maken met seksueel geweld als gevolg van de ROSA-IPGA. De regisseurs zijn gespecialiseerd in het ondersteunen van jonge vrouwen die te maken hebben gehad met seksueel geweld. De verbetering kan onder andere komen doordat de jonge vrouw niet meer op straat woont, waardoor zij minder risico loopt op seksueel geweld, maar ook het contact met de ROSA-regisseur kan een belangrijke rol spelen.

'Vroeger heb ik ook te maken gehad met seksueel geweld. Dat was vroeger een groot ding, grote rol, maar nu eigenlijk niet meer gelukkig. ... Dat komt doordat ik afstand heb genomen van mensen. Ik heb echt gezien wie er goed zijn voor mij, ook door de gesprekken met de ROSA-regisseur.'

Ook ervaren de jonge vrouwen een verbeterde mentale gezondheid. Zoals eerder beschreven, nemen de jonge vrouwen hun ROSA-regisseur in vertrouwen. De regisseurs weten wat de behoeftes zijn van de jonge vrouwen en kunnen schakelen met andere zorg- en hulpinstanties, om er bijvoorbeeld voor te zorgen dat de jonge vrouw ingeschreven wordt voor specifieke psychologische hulp. Ook heeft de regisseur inzicht in wanneer dergelijke hulp prioriteit heeft over andere facetten van het leven van de jonge vrouwen. Daarnaast vindt er in sommige gevallen ook een verbetering plaats omtrent middelengebruik, ofwel in de vorm van stoppen ofwel in de vorm van harm reduction.

"...stel ik zit in een kamer van ROSA drugs te gebruiken en iemand van ROSA komt binnen en begint te schreeuwen, waar ben je mee bezig?! Dan ga je natuurlijk schamen en doe je het op een andere onveilige plek. Maar dat was dus niet zo. Ze wisten het wel, maar ze lieten mij er normaal over voelen. Ze zeiden wel niet doen, maar ze hadden begrip en daardoor kon ik er open over zijn".

Een ander leefgebied waar verbetering op plaats kan vinden tijdens de ROSA-IPGA is huisvesting. Diverse respondenten geven aan dat de ROSA-regisseur een belangrijke rol heeft gehad in het verkrijgen van een nieuwe woonplek. Zoals eerder omschreven, is dit belangrijk in het voorkomen van onder andere seksueel geweld.

De jonge vrouwen hebben vaak ook meer toekomstperspectief ten gevolge van de ROSA-IPGA. Meerdere respondenten die we hebben gesproken voor dit onderzoek zijn (weer) begonnen met een opleiding of met werk, terwijl ze onder de ROSA-IPGA vielen.

"Ik kon eerst niet kijken naar werk en wat ik wil, omdat ik alleen maar bezig was met overleven en geld krijgen om ergens te kunnen slapen. Nu is het stabiel, ik had niet eens een slaapplek. En toen ik hier kwam ben ik begonnen met school, bezig met auto, bezig met werken'.

Tenslotte spelen ROSA-regisseurs een rol bij het (opnieuw) opbouwen van het sociale netwerk van de jonge vrouwen. Jonge vrouwen vertellen hoe de ROSA-regisseur hen motiveert om een kring met vrienden, familie, collega's et cetera om zich heen te krijgen. Een naaste vertelt hoe de ROSA-regisseur ervoor heeft gezorgd dat zij weer in het leven van de jonge vrouw is gekomen.

'Ik had geen contact meer met haar. ... Toen werd ik gebeld door de ROSA-regisseur op een middag dat het niet goed ging met haar, dat ze gebruikte. Dat is triest en dat deed me wel wat. Dus toen heb ik af en toe contact gehad met die regisseur. En toen ben ik me er een beetje mee gaan bemoeien en kwam ik in die cirkel terecht. Ze voelde zich eenzaam en verlaten door iedereen. ... Maar sindsdien is ze heel fijn bij ons.'

Deze verbeteringen in leefgebieden staan niet los van elkaar. Zo zorgt het hebben van huisvesting, of een afname van middelengebruik ervoor dat personen zich bijvoorbeeld weer kunnen focussen op het verkrijgen van een baan of het oppakken van een opleiding. Dit biedt vervolgens weer meer toekomstperspectief. Uit wetenschappelijk onderzoek weten we dat wanneer jongeren geen werk hebben of opleiding volgen, dit samenhangt met een verhoging in mentale problemen en problemen met drugsgebruik ([Gariépy, et al., 2021](#)). Ook lopen jongeren die dakloos zijn of van huis zijn weggelopen een hoger risico op seksueel geweld en seksuele uitbuiting ([Tyler & Wright, 2019](#); [Wright, et al., 2021](#)). Daarentegen zorgt emotionele steun en het bieden van een luisterend oor dat slachtoffers van seksueel geweld minder mentale problemen ontwikkelen als gevolg van seksueel geweld. Ook voor positieve reacties van hulpverlening geldt dat dit zorgt voor minder negatieve veranderingen na het meemaken van seksueel geweld ([Stockman, et al., 2023](#)). Verder speelt het hebben van goede contacten met leeftijdsgenoten een belangrijke rol in het hebben van toekomstperspectief voor jongeren ([Rydell & Brocki, 2024](#)).

2. Lagere kans op terugval

Er bestaat een grotere kans dat de verbetering duurzaam is en dat de jonge vrouwen niet terugvallen. Door het laagdrempelige contact met de jonge vrouw en de helicopterview kan er vroeger gesignaleerd en daarop geacteerd worden. Er kan beter richting gegeven worden aan de hulp van het meisje. Dit leidt tot eerdere en effectiever hulp met duidelijk prioritering. Doordat de hulp goed aansluit op behoefte van de jonge vrouw is er een grotere kans op duurzame verbetering op verschillende domeinen. Hierdoor is er lagere kans dat de jonge vrouwen na afronding weer terugvallen vergelijkbare problematiek waardoor zij weer instromen in de ROSA-IPGA. Daarnaast is er door de effectievere hulp verbetering op verschillende leefgebieden. Sommige van deze verbeterde leefgebieden, zoals het hebben van goed contact met een ondersteunende volwassene, hebben een beschermende factor en verkleinen de kans dat de jonge vrouwen weer in een kwetsbare situatie terecht komen ([Mercera et al, 2024](#)).

Ingebed in de ROSA-IPGA is een uitstroomtraject. Uitstroom vindt plaats wanneer de jonge vrouw veilig is. Het beoordelingskader wordt opnieuw ingevuld en het weegteam zal, net als bij de instroom, beoordelen of uitstroom gewenst is. Bij uitstroom moet duidelijk zijn dat het hulpverleningsnetwerk om de jonge vrouw heen goed fungeert, op elkaar is afgestemd en er voldoende stabiliteit is om zonder actieve regie van ROSA-IPGA verder te gaan. Vaak wordt bij uitstroom afgeschaald naar de ROSA-stadsdelenaanpak, zodat de jonge vrouw nog een periode in beeld blijft. Vanuit de stadsdelenaanpak kan er ook weer gemakkelijk en snel opgeschaald worden, waardoor de ROSA-regisseur vaak tijdig weer betrokken is en situaties doorgaans snel gestabiliseerd kunnen worden.

Zoals eerder benoemd, brengt een lagere kans op terugval bij jonge vrouwen het risico met zich mee dat daders op zoek gaan naar nieuwe slachtoffers. Dit onderstreept het belang van structurele samenwerking en kennisuitwisseling tussen ROSA-IPGA en de dadergerichte aanpakken binnen het AcVZ. Hoewel deze samenwerking nu vooral plaatsvindt bij sterk geëscaleerde casussen, is het wenselijk om dit al in een vroeg stadium op te zoeken, ook bij minder geëscaleerde situaties. Zo kan informatie die de ROSA-regisseur verzamelt over daders beter worden benut om te voorkomen dat zij onopgemerkt blijven.

3. Meer en sneller jonge vrouwen in beeld

Een neveneffect van de positieve effecten die de jonge vrouwen ervaren is mogelijk dat andere jonge vrouwen ook eerder in beeld komen en dat er een grotere aanvraag is aan hulp vanuit de ROSA-IPGA. Dit kan zowel omdat jonge vrouwen hun vriendinnen of familieleden vertellen over de ROSA-IPGA, of omdat steeds meer andere hulpverleners jonge vrouwen doorverwijzen.

Deze grotere clientèle kan positief zijn, omdat het kan betekenen dat meer jonge vrouwen de weg naar effectieve hulp weten te vinden. Het is echter wel belangrijk dat er dan ook capaciteit is om, met dezelfde aandacht en toewijding die de ROSA-IPGA zo succesvol maakt, hulp te bieden aan deze jonge vrouwen. Als die capaciteit er niet is, komt de dienstverlening mogelijk onder druk te staan.

Hoofdeffecten zorg- en hulpinstanties

4. Meer werkplezier

Door de ROSA-IPGA wordt er gericht gewerkt bij betrokken zorg- en hulpinstanties op expertise. Medewerkers van de andere zorg- en hulpinstanties ervaren meer werkplezier doordat zij zich meer kunnen focussen op het werk waar hun expertise ligt en waarvoor ze het werkveld zijn ingegaan, én omdat zij ook de resultaten zien die effectieve en snelle hulp levert aan de jonge vrouwen. Dit geeft meer voldoening in het werk dat zij doen.

5. Efficiënt omgaan met middelen

De betrokken organisaties kunnen efficiënter omgaan met hun middelen als gevolg van de ROSA-IPGA. Zoals eerder beschreven kan de ROSA-regisseur door het overzicht wat zij heeft beter richting geven aan de hulpbehoefte van de jonge vrouw en werkzaamheden van de andere zorg- en hulpinstanties beter coördineren. Doordat hulp- en zorginstanties minder bezig zijn met werk wat niet bij hen past én doordat de regisseur dubbelwerk voorkomt, hebben deze zorg- en hulpinstanties meer tijd om gericht hulp te bieden aan de jonge vrouw of juist aan andere hulpbehoevenden. Ook wanneer zij (op dat moment) overbodig blijken te zijn voor de specifieke casus, kunnen zij de vrijgekomen tijd gebruiken om zich te richten op andere hulpbehoevenden of andere werkzaamheden. Efficiënter om kunnen gaan met tijd, zal in veel gevallen ook gelijk staan aan efficiëntere omgang met geld en personele inzet.

Tijdens de Effecten Arena komen ook signalen naar voren dat door betere coördinatie en het nauwkeurig afstemmen van hulp, escalatie van problematiek voorkomen kan worden. Dit zou de potentie hebben om hoge kosten van langdurige en kostbare trajecten in jeugdzorg, GGZ of justitie te voorkomen. Dit zou betekenen dat de ROSA-IPGA op termijn kostenbesparend zou kunnen werken. We kunnen op basis van huidig onderzoek niet stellen dat de extra investering in ROSA-IPGA wordt gecompenseerd door lagere uitgaven elders, omdat we geen kosten-batenanalyse uitgevoerd hebben. Het is belangrijk om deze signalen nader te onderzoeken.

Hoofdeffecten maatschappij

6. Meer kennis over problematiek

ROSA-IPGA draagt actief bij aan het vergroten van kennis over de complexe problematiek rondom seksueel geweld, mensenhandel en seksuele uitbuiting. Dit gebeurt doordat regisseurs zicht hebben op signalen vanuit de jonge vrouwen. Deze signalen worden niet alleen gebruikt om passende hulp in te zetten, maar om kennis uit te breiden en dit ook te delen samenwerkingspartners. Door deze informatie-uitwisseling ontstaat er meer inzicht in de aard, dynamiek en ernst van de problematiek. Dit versterkt niet alleen de samenwerking, maar zorgt er ook voor dat betrokken professionals beter toegerust zijn om te handelen in dergelijke casuïstiek. ROSA-IPGA fungeert daarmee als een belangrijke kennisbron binnen het veld, waarbij praktijkervaring en signalen uit casussen bijdragen aan een breder begrip van de problematiek en aan het verbeteren van de aanpak op systeemniveau.

7. Meer kennis over systeemfouten in de hulpverlening

Via een helicopterview is de ROSA-regisseur in staat om niet alleen op casusniveau te signaleren, maar ook bredere systeemfouten binnen de hulpverlening zichtbaar te maken. Het signaleren van deze systeemfouten is een belangrijk onderdeel van de ROSA-IPGA. Door het signaleren van systeemfouten kan er beleid gemaakt worden om deze fouten te voorkomen. Hoewel deze signaleringsfunctie uiteraard bekend is bij de ROSA-regisseurs en andere zorg- en hulpinstanties, komt tijdens de Effecten Arena's ook naar voren dat dit soms lastig is. Wanneer bepaalde hulp niet van de grond komt, of wanneer andere zorg- en hulpinstanties structureel tekortschieten in het oppakken van hun rol, wordt dit door ROSA-IPGA snel opgemerkt. In de praktijk springt ROSA-IPGA soms zelf in om deze systeemfouten tijdelijk op te vullen, bijvoorbeeld door extra contact te onderhouden of aanvullende hulp te organiseren. Hoewel dit vanuit het belang voor de jonge vrouw begrijpelijk is, brengt het ook risico's met zich mee. Door deze systeemfouten direct te dichten, blijven onderliggende systeemfouten mogelijk onzichtbaar en worden betrokken zorg- en hulpinstanties niet aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Dit kan ertoe leiden dat structurele verbeteringen uitblijven.

Zowel tijdens de Effecten Arena's als tijdens gesprekken met jonge vrouwen zijn voorbeelden genoemd over knelpunten in de rol van jeugdbescherming bij 18 min en over specifieke opvangplekken waar jonge vrouwen soms onvoldoende beschermd worden. De ROSA-regisseurs springen in deze systeemfouten. Deze signalen zijn waardevol, maar bieden nog onvoldoende inzicht om de aard en omvang van deze systeemfouten volledig te expliciteren. Vervolgonderzoek is nodig om deze knelpunten verder in kaart te brengen en om te bepalen welke structurele maatregelen nodig zijn.

Verskil in effecten tussen 18 min en 18 plus binnen ROSA-IPGA

Door de verschillen in de aanpak voor 18 plus en 18 min zijn de effecten van de aanpak ook verschillend voor deze twee groepen. De eerder beschreven effecten richten zich vooral op de jonge vrouwen boven de 18 jaar.

Voor jonge vrouwen onder de 18 geldt dat zij doorgaans geen laagdrempelig contact hebben met de ROSA-regisseur, omdat bij 18 min vaak al een vast contactpersoon betrokken is (bijvoorbeeld een jeugdbeschermer of een NOVA-coach). De genoemde effecten die samenhangen met het directe contact tussen de ROSA-regisseur en de jonge vrouw treden in principe dus niet op bij de 18 min groep, uitzonderingen daargelaten. Daarnaast is bij jonge vrouwen onder de 18 jeugdbescherming formeel verantwoordelijk voor de regie, ook wanneer een ROSA-regisseur betrokken is. Dit betekent dat effecten die betrekking hebben op de regierol van ROSA-IPGA in het proces doorgaans niet optreden bij 18 min. Het verschil in regievoering en juridische context maakt dat ROSA-IPGA in beide situaties een andere dynamiek kent: bij 18 min vooral aanvullend en in nauwe samenwerking met jeugdbescherming, bij 18 plus meer zelfstandig en gericht op empowerment. Tegelijkertijd zien we ook dat jeugdbescherming vaak beperkte capaciteit heeft, waardoor de ROSA-regisseur zich regelmatig genoodzaakt voelt om bij te springen. Hierdoor lopen de rollen van de jeugdbeschermer en de ROSA-regisseur soms door elkaar.

Kortom de rol van de ROSA-regisseur bij jonge vrouwen onder de 18 is een stuk minder eenduidig dan bij de jonge vrouwen boven de 18, omdat de inhoud van de aanpak afhankelijk is van de context. Daardoor zien we bij jonge vrouwen onder de 18 jaar meer variatie in de mate waarin de effecten optreden. Bij jonge vrouwen boven de 18 jaar is de rol van ROSA-IPGA duidelijker en consistent, waardoor er minder variatie is in de mate waarin effecten optreden. Daarentegen zijn ook effecten die in vergelijkbare mate voor komen bij 18 plus en 18 min, zoals bijvoorbeeld het signaleren van structurele systeemfouten in de hulpverlening. Waarbij ook bij 18 min het risico bestaat dat onderliggende systeemfouten onzichtbaar blijven, doordat ROSA-IPGA bijspringt waar andere hulpverleners tekortschieten.

Het voorbeeld aan het begin van het rapport illustreert goed het verschil in de rol van de ROSA-regisseur voor jonge vrouwen onder de 18 en jonge vrouwen boven de 18. Daarnaast laat het voorbeeld zien hoe de ROSA-regisseur aanvullende taken op zich neemt vanwege tekortschietende hulp vanuit andere zorg- en hulpinstanties.

'Ik werd op jonge leeftijd uit huisgeplaatst, vanwege privéproblemen met mijn ouders en toen woonde ik op een paar locaties en daar ging het niet goed. ROSA was toen al betrokken, maar het

was een beetje op de achtergrond en na mijn 18e was zij meer betrokken geraakt bij mij. ... Voor mijn 18e probeerde ROSA wel andere dingen op de achtergrond met [andere betrokken hulporganisatie] ook, maar ik weet niet zo goed wat. De andere organisatie die betrokken was, kon geen goede hulp bieden. ... Na mijn 18e heeft ROSA me geholpen met dingen, waar ik daadwerkelijk hulp bij nodig had. ... [andere betrokken hulporganisatie] had me echt in de steek gelaten: ik wist niet wat zorgverzekering was, ik wist niet wat studiefinanciering was, ik wist niet wat belastingaangifte was, dat wist ik niet, nooit geleerd. ... ROSA heeft me toen meegenomen en alles uitgelegd, meegegaan naar opleiding, heeft geholpen bij zoeken van woonplek, geholpen met therapie en after treatment van seksueel geweld, aangifte doen, motiveren om contact met ouders goed te krijgen en helpen bij lachgas verslaving.'

4.7. Investeerders en incasseerders van de ROSA-IPGA

Investeerders en incasseerders

In de Effecten Arena is niet alleen gekeken naar welke effecten een aanpak oplevert, maar ook naar wie investeert en wie profiteert. Investeerders zijn partijen die tijd, middelen of expertise inbrengen om de aanpak mogelijk te maken. Incasseerders zijn degenen die de opbrengsten ervaren, zoals verbeterde veiligheid, samenwerking of kostenbesparing. Het in kaart brengen van deze rollen is belangrijk om inzicht te krijgen in de verdeling van inspanning en voordeel. Dit helpt om onevenwichtigheden te signaleren, bijvoorbeeld wanneer sommige partijen veel profijt ervaren zonder substantieel bij te dragen, en om afspraken te maken over gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Investeerders en incasseerders van de ROSA-IPGA

De ROSA-IPGA vraagt om intensieve samenwerking en inzet van verschillende partijen. Investeerders zijn organisaties en personen die actief bijdragen, zoals zorgpartners (GGZ, jeugdzorg, wijkteams), het sociaal domein (gemeenten, jongerenwerk, scholen), veiligheidspartners (politie, OM, Actiecentrum Veiligheid en Zorg) en de ROSA-regisseurs zelf, die veel tijd en expertise investeren in regievoering en maatwerk. Ook ouders en informele netwerken leveren een belangrijke bijdrage.

Aan de andere kant staan de incasseerders: zij ervaren voordeel van de effecten van de aanpak. De jonge vrouwen zelf ervaren de grootste winst in termen van veiligheid, stabiliteit en toekomstperspectief. Hun directe omgeving, zoals ouders en familie, ervaart rust en minder stress. Professionals en organisaties profiteren van betere samenwerking en overzicht, terwijl de maatschappij als geheel baat heeft bij minder overlast, lagere kosten en preventie van herhaald slachtofferschap.

Een aandachtspunt is dat sommige partijen voordeel ervaren van de ROSA-IPGA zonder zelf substantieel te investeren, wat kan leiden tot een onevenwichtige verdeling van verantwoordelijkheden. Een voorbeeld: zoals beschreven in paragraaf 3.6 maakt de ROSA-regisseur door een helicopterview systeemfouten binnen de hulpverlening zichtbaar. In sommige gevallen wordt echter niet alleen gesignaleerd, maar ook ingesprongen door de ROSA-regisseur op deze tekortkomingen bijvoorbeeld door de regie over te nemen. Hoewel dit voor het belang van de jonge vrouw begrijpelijk en soms noodzakelijk is, leidt dit ook tot een ongewenst effect: bepaalde organisaties worden incasseerders van de aanpak zonder dat zij investeren in de aanpak. Zij profiteren van de regie, het overzicht en de inzet van ROSA-IPGA. In plaats van aangesproken te worden op hun verantwoordelijkheid, worden zij ontlast en daarmee indirect beloond voor het niet nakomen van hun rol.

Verschillen 18 min en 18 plus

Voor jonge vrouwen onder 18 jaar

Investeerders: Naast ROSA-regisseurs zijn vooral jeugdbescherming, jeugdpartners (zoals Levvel of Qpido) en ouders grote investeerders. Zij leveren tijd, expertise en beslissingsmacht, omdat de formele regie bij hen ligt. Scholen en jeugdteams spelen ook een actieve rol.

Incasseerders: De jonge vrouw profiteert van veiligheid en stabiliteit, maar ook ouders ervaren veel winst door minder stress. Jeugdbescherming incasseert deels door betere casusregie en minder escalatie.

Voor jonge vrouwen boven 18 jaar

Investeerders: ROSA-IPGA neemt de volledige regie en investeert het meest. Gemeenten, zorgpartners en veiligheidspartners dragen bij, maar ouders spelen vaak een kleinere rol. Het sociaal domein investeert in begeleiding richting zelfstandigheid.

Incasseerders: De jonge vrouw ervaart meer autonomie en regie over haar leven. Professionals profiteren van overzicht en samenwerking met andere betrokken zorg- en hulpinstanties. De maatschappij incasseert door minder overlast en lagere kosten op lange termijn.

Waarom dit verschil belangrijk is:

Bij 18 min is de inzet van ROSA-IPGA aanvullend en sterk verweven met wettelijke kaders en ouderbetrokkenheid, terwijl bij 18 plus ROSA zelfstandig opereert en de jonge vrouw meer eigen regie heeft. Dit beïnvloedt wie inspanning levert en wie voordeel ervaart. Bij 18 min valt de inzet van ROSA-IPGA onder het domein van de Jeugdwet, omdat de formele regie bij jeugdbescherming ligt en de financiering en verantwoordelijkheden daar verankerd zijn. De investering komt dus primair vanuit jeugdvoorzieningen.

De incasseerders van de effecten bevinden zich echter vaak in andere domeinen, zoals:

- Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning): omdat de jonge vrouw na 18 jaar vaak doorstroomt naar voorzieningen voor volwassenen.
- Participatie en werk: doordat stabiliteit en veiligheid bijdragen aan een betere kans op onderwijs, werk en maatschappelijke participatie.
- Veiligheidsdomein: minder criminaliteit en herhaald slachtofferschap leveren winst op voor politie en justitie.

Dit verschil benadrukt dat ROSA-IPGA niet alleen een casusoplossing is, maar ook een systeemvraagstuk: wie betaalt en wie profiteert? Het is goed om dit expliciet te benoemen, omdat het helpt bij het gesprek over structurele bekostiging en samenwerking tussen domeinen.

5 Conclusie en aanbevelingen

De ROSA-IPGA is ontwikkeld om jonge vrouwen in uiterst kwetsbare situaties – vaak slachtoffer van seksueel geweld of mensenhandel – veiligheid, stabiliteit en perspectief te bieden. De centrale vraag in dit onderzoek was: Wat zijn de ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA op de betrokkenen?

Uit de analyse van interviews, de Effecten Arena en aanvullende gesprekken blijkt dat deze aanpak niet alleen directe resultaten oplevert, maar ook bredere veranderingen in samenwerking en beleid stimuleert. Het vaste aanspreekpunt en de persoonlijke benadering worden als grote meerwaarde ervaren voor de jonge vrouwen. Deze ervaren effecten van de eerste orde vormen de basis van de aanpak. Professionals benoemen vooral de verbeterde samenwerking en regie. Door de inzet van ROSA-IPGA ontstaat meer afstemming tussen ketenpartners en wordt sneller geschakeld in complexe casuïstiek.

De uiteindelijke impact van de integrale persoonsgerichte aanpak vindt plaats op drie niveaus: individueel, professioneel en maatschappelijk. Deze impact is uiteindelijk onder te verdelen in zeven hoofdeffecten.

Hoofdeffect 1 – Verbetering op leefgebieden: De ROSA-regisseur is een duidelijk en centraal aanspreekpunt welke direct en laagdrempelig contact heeft met de jonge vrouw, waardoor de ROSA-regisseur flexibel kan inspelen op de behoefte van de jonge vrouw. Hierdoor voelen jonge vrouwen zich gezien en gehoord, hebben zij meer vertrouwen in de hulpverlening en stellen zij zich eerder en meer open. Tegelijkertijd zorgt de helicopterview van de ROSA-regisseur ervoor dat er betere samenwerking tussen de verschillende zorg- en hulpinstanties is. Er kan eerder worden gereageerd op signalen en er kan beter richting worden gegeven aan de hulp aan de jonge vrouw. Gezamenlijk leidt dit tot minder belasting voor de jonge vrouw, meer rust en stabiliteit en eerdere en effectievere hulp. Dit zorgt voor verbetering op verschillende leefgebieden: verminderen van seksueel geweld, verminderd middelengebruik, verbeterde mentale gezondheid, verbetering in woonsituatie, verbetering in sociaal contact en verbetering in toekomstperspectief. Afhankelijk van de casus kunnen meerdere van deze verbeteringen plaatsvinden bij een jonge vrouw.

Hoofdeffect 2 – Lagere kans op terugval: Door het laagdrempelige contact met de jonge vrouw en de helicopterview kan er vroeger gesignaleerd en daarop geacteerd worden. Er kan beter richting gegeven worden aan de hulp van de jonge vrouw. Dit leidt tot eerdere en effectievere hulp met duidelijke prioritering. Doordat de hulp goed aansluit op behoefte van de jonge vrouw is er een grotere kans op duurzame verbetering op verschillende domeinen. Daarnaast is er sprake van goede borging en afbouw. Hierdoor is er lagere kans dat de jonge vrouwen na afronding weer terugvallen in vergelijkbare problematiek waardoor zij weer instromen in de ROSA-IPGA.

Hoofdeffect 3 – Meer aanvragen instroom: De jonge vrouwen in de ROSA-IPGA voelen zich gezien en gehoord en hebben meer vertrouwen in zorg- en hulpinstanties. Er is sprake van minder belasting, meer rust en stabiliteit en eerdere en effectievere hulp. Een neveneffect van deze succesvolle hulp is dat er door positieve verhalen van de jonge vrouwen meer en sneller bekenden van de jonge vrouw via haar in beeld komen of dat hulpverleners meer en eerder doorverwijzen. Dit kan uiteindelijk leiden tot meer aanvragen voor instroom bij de ROSA-IPGA.

Hoofdeffect 4 – Meer werkplezier professionals: De ROSA-regisseur heeft een helicopterview in de casus; ze hebben goed inzicht in de behoeftes van de jonge vrouw en kennis over betrokken organisaties en organisaties die potentieel betrokken kunnen worden. Hierdoor is er zicht op wat er van welke betrokken organisatie nodig is in de hulp voor de jonge vrouw. Overlap in en overnemen van werkzaamheden tussen verschillende zorg- en hulpinstanties kan worden voorkomen en hulp kan worden gestroomlijnd. Betrokken hulporganisaties houden zich hierdoor specifiek bezig met hun eigen expertise. Professionals van betrokken hulp- en zorginstanties ervaren meer werkplezier, omdat ze zich alleen bezighouden met hun eigen expertise en omdat ze zien dat de hulp die zij bieden impact heeft.

Hoofdeffect 5 - Efficiënter omgaan met middelen: Voor andere zorg- en hulpinstanties geldt dat ROSA-IPGA zorgt voor efficiëntere inzet van mensen en middelen doordat er een integraal plan is en goede afstemming over wie wat doet, passend bij de expertise van de desbetreffende organisatie. Dit betekent dat overlap beter kan worden voorkomen en dat er minder hulpverleners per casus betrokken hoeven te zijn. Dit wordt versterkt doordat de jonge vrouwen beter worden geholpen, hun leven eerder of sterker verbetert en er uiteindelijk minder zorg nodig is. Er wordt efficiënter omgegaan met middelen (geld, tijd, personele inzet). Dit heeft de potentie om ook op grotere schaal tot kostenbesparing op de lange termijn te leiden.

Hoofdeffect 6 – Meer kennis over de problematiek: ROSA-regisseurs hebben zicht op signalen vanuit de jonge vrouwen en gebruiken deze niet alleen om passende hulp in te zetten, maar ook om kennis te verzamelen en te delen met samenwerkingspartners. Door deze informatie-uitwisseling ontstaat meer kennis over jonge vrouwen en vrouwen die te maken hebben met (herhaaldelijk) seksueel geweld en multiproblematiek, en hoe goede en passende zorg te bieden aan deze jonge vrouwen. Ook ontstaat er meer kennis over de circuits waarin deze jonge vrouwen zich bevinden en komen daders beter in beeld.

Hoofdeffect 7 – Meer kennis over systeemfouten: Door de helicopterview die de ROSA-regisseur heeft, ontstaat er een completer beeld van de situatie, inclusief welke zorg- en hulpinstanties wel of niet betrokken zijn en wanneer deze tekort schieten. Door deze brede blik komen mogelijk onderliggende patronen en knelpunten in het systeem naar boven. Hierdoor kunnen systeemfouten zichtbaar worden.

Aanbevelingen

Om de impact van de ROSA-IPGA te borgen en verder te versterken, zijn, hoewel dat niet per se de opdracht was, toch enkele aanbevelingen van belang.

Sommige aanbevelingen zullen herkenbaar zijn uit eerdere stukken: we herhalen ze bewust. Hoewel de intentie weliswaar gedeeld wordt, lukt de uitvoering in de praktijk nog niet altijd. Door deze aanbevelingen opnieuw onder de aandacht te brengen, willen we bijdragen aan een structurele verankering van de gewenste werkwijze.

- Maak systeemfouten in hulpverlening vaker zichtbaar in plaats van enkel in te springen: ROSA-regisseurs signaleren regelmatig tekortkomingen in het bestaande stelsel, zoals onvoldoende capaciteit of ontbrekende voorzieningen. De ROSA-IPGA heeft ook als doel om deze systeemfouten zichtbaar te maken. In de praktijk lijken deze systeemfouten soms ad hoc te worden opgelost, maar nog niet altijd actief gedeeld te worden met convenantpartners en stedelijke programma's binnen AcVZ. Het is belangrijk dit meer te doen, omdat het de herziening van beleid, verantwoordelijkheden en samenwerking mogelijk maakt. Zonder deze koppeling blijft ROSA-IPGA een noodoplossing, terwijl de insteek juist is om systeemversterkend te werken.
- Versterk informatie-uitwisseling over daders: Naast het beschermen van slachtoffers moet informatie-uitwisseling over daders meer worden versterkt. Hoewel er natuurlijk samenwerking bestaat tussen ROSA-IPGA en de andere aanpakken binnen het AcVZ die zich richten op daders van seksueel geweld, lijkt deze in de praktijk vooral te worden opgezocht bij

sterk geëscaleerde casussen. Het zou echter van toegevoegde waarde kunnen zijn om deze samenwerking al vroegtijdiger op te zoeken, juist ook in minder geëscaleerde casussen. Dit vraagt om een protocol dat aansluit bij bestaande afspraken in het convenant van AcVZ. Door signalen tijdig te delen met partners die een dadergerichte aanpak hanteren, kan ROSA-IPGA bijdragen aan een integrale strategie. Zonder deze borging blijft het risico op herhaling bestaan.

- Maak de rol van ROSA-IPGA bij 18 min explicieter: De rol van ROSA-IPGA bij 18 min is minder eenduidig dan bij 18 plus. Het is belangrijk om deze rol expliciet te definiëren, zodat duidelijk is wat de aanvullende positie van de ROSA-regisseur is naast bijvoorbeeld de jeugdbescherming, die formeel regievoerder is, en andere betrokken zorg- en hulpinstanties. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van het AcVZ over heldere regie en samenwerking. Onduidelijkheid over rollen zorgt ervoor dat andere zorg- en hulpinstanties niet weten wat zij van ROSA-IPGA kunnen verwachten. Dit kan leiden tot overlap, het 'in elkaars domein stappen' en onduidelijke verantwoordelijkheden, wat niet helpend is voor de jonge vrouw. Heldere rolafspraken zijn dus essentieel om samenwerking effectief en cliëntgericht te houden. Zonder deze duidelijke afspraken ontstaat het risico dat de inzet van ROSA-IPGA afhankelijk blijft van individuele casussen en ad hoc beslissingen.
- Bekijk de financieringsstructuur: Tot slot is een aanbeveling om goed te kijken naar de financieringsstructuur, zodat investeringen en opbrengsten eerlijk kunnen worden verdeeld tussen de betrokken zorg- en hulpinstanties.

Reflectie en beperkingen

Hoewel de resultaten van dit onderzoek waardevolle inzichten bieden in de ervaren effecten van de ROSA-IPGA, zijn er enkele beperkingen die in acht moeten worden genomen.

Ten eerste is de analyse gebaseerd op een relatief klein aantal interviews en twee Effecten Arenasessies. Dit betekent dat de bevindingen vooral indicatief zijn en niet zonder meer generaliseerbaar naar alle contexten waarin ROSA-IPGA wordt toegepast. Daarnaast is er sprake van selectiviteit: de geïnterviewde jonge vrouwen bevinden zich in de eindfase van hun traject, waardoor hun ervaringen mogelijk positiever zijn dan die van vrouwen in een eerdere fase.

Ten tweede gaat het om de perspectieven die in het onderzoek zijn meegenomen. Hoewel zowel jonge vrouwen als professionals zijn bevraagd, blijft het maatschappelijke perspectief voornamelijk indirect en gebaseerd op interpretaties van professionals en beleidsdocumenten. Daarnaast kwam het onderscheid tussen ervaren effecten voor 18 min en 18 plus duidelijk naar voren, maar dit vraagt om verdere analyse, met name in relatie tot financiering en regievoering.

Tot slot is het belangrijk te benadrukken, zoals eerder ook al genoemd, dat dit onderzoek ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA in beeld brengt. Deze inzichten zijn kwalitatief verzameld via sessies met uitvoerend professionals, managers en beleidsmakers en interviews met jonge vrouwen en een naaste. Het rapport presenteert een beredeneerde samenhang van deze input gebaseerd op gezamenlijke reflecties. Dit onderzoek is nadrukkelijk geen effectonderzoek. De methode in dit onderzoek leunt sterk op percepties en consensusvorming. Het biedt een rijk inzicht in mechanismen en samenhang, maar minder in kwantitatieve effectgrootte. De uitkomsten zijn kwalitatieve inschattingen van ervaren effecten, geen bewezen resultaten.

Vervolgonderzoek

Dit onderzoek biedt waardevolle inzichten in de ervaren effecten en opbrengsten van de ROSA-IPGA, maar laat ook zien waar verdere verdieping nodig is.

Ten eerste is voor een volledig beeld vervolgonderzoek nodig om vast te kunnen stellen in hoeverre de ervaren effecten en opbrengsten daadwerkelijk worden bereikt en of deze toe te schrijven zijn aan de ROSA-IPGA. Kwalitatieve bevindingen kunnen dan tevens aangevuld worden met kwantitatieve data, bijvoorbeeld over uitstroom, herhaald slachtofferschap en maatschappelijke kosten.

Ten tweede kwamen tijdens de Effecten Arena's en interviews signalen naar voren die vragen oproepen over structurele systeemfouten. Voorbeelden zijn situaties waarin ROSA-IPGA tijdelijk 'in de systeemfouten springt' om hulp te organiseren wanneer andere zorg- en hulpinstanties tekortschieten. Hoewel dit begrijpelijk is vanuit het belang van de jonge vrouw, roept het vragen op over welke systeemfouten precies bestaan, waarom deze blijven bestaan en welke structurele verbeteringen nodig zijn om ze te voorkomen. Dit was niet de scope van huidig onderzoek. Vervolgonderzoek kan helpen om deze systeemfouten expliciet in kaart te brengen en om te bepalen welke beleids- en samenwerkingsaanpassingen nodig zijn.

Literatuurlijst

Alyce, S., Taggart, D., & Turton, J. (2025). Trust, entrusting and the role of trustworthiness for adult survivors of child sexual abuse. *Journal of Mental Health* (Abingdon, England), 34(3), 263–272. <https://doi.org/10.1080/09638237.2024.2390366>.

Anderson, G. D., & Overby, R. (2020). Barriers in seeking support: Perspectives of service providers who are survivors of sexual violence. *Journal of Community Psychology*, 48(5), 1564–1582. <https://doi.org/10.1002/jcop.22348>.

Bekken, F. F., Simons, E. I., & Noteboom, F. (2021). Daders van binnenlandse seksuele uitbuiting.

Gariépy, G., Danna, S. M., Hawke, L., Henderson, J., & Iyer, S. N. (2022). The mental health of young people who are not in education, employment, or training: a systematic review and meta-analysis. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 57(6), 1107–1121. <https://doi.org/10.1007/s00127-021-02212-8>.

Mercera, G., Kooijmans, R., Leijdesdorff, S., Heynen, E., & van Amelsvoort, T. (2024). Risk and Protective Factors for Sexual Exploitation in Male and Female Youth From a Cross-Cultural Perspective: A Systematic Review. *Trauma, Violence & Abuse*, 25(3), 1966–1984. <https://doi.org/10.1177/15248380231201815>.

Rydell, A., & Brocki, K. C. (2024). Behavior problems, social relationships, and adolescents' future orientation. Links from middle to late adolescence. *Journal of Adolescence* (London, England.), 96(6), 1198–1211. <https://doi.org/10.1002/jad.12329>.

Schiffelers, M. J., Terpstra, N., Ardon, D., Slothouwer, M., Douglas, S., Noordegraaf, M., ... & Spek, M. (2021). Toekomstbestendig Centrum Seksueel Geweld.

Sinai-Glazer, H. (2020). The Essentials of the Helping Relationship between Social Workers and Clients. *Social Work* (New York), 65(3), 245–256. <https://doi.org/10.1093/sw/swaa028>.

Stockman, D., Haney, L., Uzieblo, K., Littleton, H., Keygnaert, I., Lemmens, G., & Verhofstadt, L. (2023). An ecological approach to understanding the impact of sexual violence: a systematic meta-review. *Frontiers in Psychology*, 14, 1032408. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1032408>.

Tyler, K.A., Wright, J.D. (2019). Homelessness and Sexual Assault. In: O'Donohue, W.T., Schewe, P.A. (eds) *Handbook of Sexual Assault and Sexual Assault Prevention*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-23645-8_41.

Verwey-Jonker Instituut. (z.d.). EffectenArena. [EffectenArena - Verwey-Jonker Instituut](https://www.effectenarena.nl/).

Wright, E. R., LaBoy, A., Tsukerman, K., Forge, N., Ruel, E., Shelby, R., Higbee, M., Webb, Z., Turner-Harper, M., Darkwa, A., & Wallace, C. (2021). The Prevalence and Correlates of Labor and Sex Trafficking in a Community Sample of Youth Experiencing Homelessness in Metro-Atlanta. *Social Sciences (Basel)*, 10(2), 32. <https://doi.org/10.3390/socsci10020032>.

Bijlage 1 - Persona

Achtergrond

S. is een 17-jarig meisje uit Amsterdam-Noord. Ze woont samen met haar moeder en haar 15-jarige zusje. Vijf jaar geleden overleed haar vader plotseling, een ingrijpende gebeurtenis die het gezin hard heeft geraakt. Sindsdien is de thuissituatie instabiel geworden. Haar moeder werkt onregelmatige diensten en worstelt zichtbaar met het houden van overzicht en structuur in het gezin.

Situatie schets

Thuissituatie

De thuissituatie is gespannen en onvoorspelbaar. S. vermijdt het huis zoveel mogelijk en slaapt regelmatig buiten de deur, zonder dat haar moeder weet waar ze verblijft. Moeder ervaart geen grip meer op haar dochter en weet niet hoe ze haar kan bereiken of ondersteunen. Als S. thuis is, is er veel ruzie. Er is sprake van een ondertoezichtstelling (OTS), en een jeugdbeschermer is betrokken bij het gezin. Gezien de groeiende zorgen over S., overweegt jeugdbescherming om een uit huisplaatsing aan te vragen. Dit is nog niet gedaan, omdat de jeugdbeschermer op voorhand al geen geschikte plek weet te vinden voor S. Om de moeder te versterken in haar rol als opvoeder en haar beter toe te rusten op de complexe situatie thuis, is ouderondersteuning ingezet via Levvel. S. heeft wel goed contact met haar jongere zusje; ze staan dagelijks met elkaar in contact via Snapchat.

School

S. staat ingeschreven bij een mbo-opleiding, maar is vrijwel nooit aanwezig. De leerplichtambtenaar is betrokken, maar contact leggen met S. blijkt lastig. Er is op dit moment geen structureel alternatief, zoals dagbesteding of maatwerktraject. S. wordt binnenkort 18 jaar. Daarmee vervalt de OTS en komen er meer vrijheden en verantwoordelijkheden bij, terwijl haar netwerk en gedrag juist wijzen op verhoogde kwetsbaarheid.

Gedrag en signalen

S. wordt veel gezien op straat, vaak in het gezelschap van oudere mannen – meestal rond de dertig jaar oud. Ze lijkt intensief contact met hen te onderhouden. Er circuleren online beelden waarin S. voorkomt in seksuele contexten met deze mannen. Deze filmpjes en foto's worden gedeeld via sociale media en berichtenapps, wat serieuze zorgen oproept over haar veiligheid en welzijn. Opvallend is ook dat S. vaak dure kleding en spullen draagt, terwijl ze geen eigen inkomen heeft en haar moeder haar geen geld geeft. Er wordt sterk vermoed dat deze spullen afkomstig zijn van de mannen met wie ze omgaat. Daarnaast is bekend dat S. vapes gebruikt met THC. De politie is meerdere keren betrokken geweest naar aanleiding van meldingen over overlast en zorgwekkend gedrag. S. is recent veroordeeld voor winkeldiefstal.

COLOFON

Auteurs:	J. van der Ploeg, MSc J. Bernabela, MSc
M.m.v.	Drs. A. Hamdi Y. Dusault, MSc Dr. F. Sondeijker
Omslag Uitgave	AdobeStock, 427836559, annaspoka Verwey-Jonker Instituut Giessenplein 59-C 3522 KE Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, december 2025

ISBN: 978-94-6409-402-2

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.
Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.
Partial reproduction of the text is allowed, on the condition that the source is mentioned.

Het gebruik van dit rapport staat iedereen vrij. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend. In de rapportage wordt verwezen naar webpagina's. Deze kunnen in de loop van de tijd veranderen.